

TÖRÖTT HIÁNY, AQUATINTA, 50x34 CM

LÁZÁR BALÁZS

MIUTÁN H. ÚRNAK

Miután H. úrnak végleg elege lett az udvari gyilkos intrikákból, s elvesztette hitét az emberekben, s nem is látta esélyét, hogy máról holnapra befogadják az igazságot, mi a látszatok mögött tátongott, és felhívta az udvaroncok figyelmét, hogy a szakadék felé tülekednek; tehát egy egyébként átlagos reggel előkereste a kopott, kockás kalapot,

mit öreg barátjától, a legendás Yoricktól kapott, mielőtt sírba szállt, hogy emlékeztesse a közös játék – mennyit lovagolt a hátán! – és a megváltó humor fontosságára (mert egy királynak is szüksége van öniróniára), szóval fogta, és fejére csapva ment át a sokat szenvedett, közömbös városban. A várkapunál visszazézett, s így szólt: – Mert eddig vártam, csak azért vagyok bolond!

KÉRDÉS-VÁLASZ

H. úr így kérdezett s válaszolt is egyszer magának a szobában lüktető csendben:
– Miben változnék vajon,
ha biztosan tudnám, hogy volna Isten?
– Valószínűleg mindenben és semmiben.

NEM KOLOSTORBA

Nem kolostorba, csak a nappaliba küldte Opheliát, miután együtt lefektették a gyerekeket, majd bevonult a fűtetlen kishálóba dolgozni, azaz előkészíteni legújabb tévedését, mit hamarosan úgyis megbán, de addig is kifizeti belőle legalább a villanyszámlát. Visszaütáthatatlan felkérések helyett, magára zárva az ajtót, csak verset akarna írni, kitalálni a külvilágot magából, hogy aztán újrateheremtsék egymást a hiányban. Elbújni egy kicsit abban, aki ő, kit öntudata óta figyel, próbál megérteni, igen, elcsöndesedni, hogy meghallja, s rögtön elfelejtse kimondhatatlan titkait.

EGY VERS KAPCSÁN

Egy vers kapcsán H. úr így bajlódott:
– A formában elvesztem az anyagot,
az anyag forma nélkül elhagyott,
mit mondanának erre a filozófusok?

KIZÖKKENT

H. úr azt mondta nemrég:
Kizökkent a tér: fent van a föld és lent van az ég,
de ez nem azt jelenti, hogy a föld föld és az ég ég.

H. ÚR LÉTE

H. úr léte talán nem is magát, csak őseit s unokáit igazolja, kopasz búbján világít a múlt s a jövőbe lóg görbe orra, ami ő, az csak múltó forma, röpke evolúciós kísérlet, tudatában végzetét hordja, s amit tesz, mintha nem is volna. Türemkedő tér-idő szövet, összezavart sejtárcshalmaz, mely saját súlyánál fogva süllyedő emlékeket halmoz a rések közti sötét anyagba. Nem az, ami, mert láthatatlan és végtelen valódi természete, melyről maga sem tud, tudhat: megsemmisülése beteljesülés, válasz helyett a csiklandó kérdés: mért csak az van végül, ami nincs?

LEFEKVÉS ELŐTT

Lefekvés előtt bevette a rózsaszín gyomorsav-ellenálló tablettát, bár tudta, úgyis hiába, ha evett, hajnal ötkor slussz!, ébreszti a reflux s az idegrendszerében lüktető sebek. Ekkor majd tízet kortyol a gyógyvízből, csillapítani gyomrában a fájdalmat, mely mintha apró pengék körkörös játékában belülről kifelé lassan az egész nyelőcsövet szabdalná szét. Ilyenkor terelni az egyre furábbá és idegenebbé váló testéről figyelmét, átgondolja az előtte álló nap dolgait, iskolába a fiúkat, postára a csekketeket, bevásárolni még, és ágyba vinni a kávéét Opheliának, kivel – sok családi viszály után – tizenkét éve élnek boldog házasságban... Bár így lehetne! – gondolta H. úr epedve, s pillájára húzta a börtön vasrácsát, hogy letöltse életfogytig tartó éjszakáját.

HÁY JÁNOS

HÁZASPÁR

Túl sok van mögöttük,
hogy fogják egymás kezét,
hogy csókolózzanak.
A bőrük alatt egy csomó emlék.
És finoman szólva is
nem mindegyik szép.

NEM AKARTAM

Nem akartam, hogy lássa,
egyedül vagyok,
a belek mozgását,
a vérkeringést, hogy
mit kell összeszednem
ahhoz, hogy legyek,
amit ő természetesnek vett,
és nem tudta, hogy nem az,
hanem csak úgy teszek.

EGYSZER MÉG

Egyszer még lábra kapott.
Aztán már nem, de most
még előtte volt ennek a nemnek.
Tudod, mondta, valahogy
nekem is élnem kell.
Aztán tovább a telefonban,
olyat, hogy szeretlek,
holott nem érzett már semmit,
az iránt az ember iránt,
akinek mondta, végképp nem.
A vér tartotta össze, az erek.
Lőtyögött magában, az élet,
fogalmazhatunk így, még
kerengett benne, de ő
valójában már nem.

BOMLÁS

Az élet egy bomlási folyamat,
gondolta,
mert már bomlott.

OLYAN CSELEKEDETEK

Olyan cselekedeteket végez,
amelyek hasznosak ugyan,
de valójában csak,
mondhatni kizárólag
az idő múlását szolgálják.
Vajon milyen időnek
adják át a helyüket,
ha már az az idő elmúlt,
aminek elmúlásáról
gondoskodtak?

Olyan időnek, gondolta,
amely lehetőséget kínál
azokra a cselekedetekre,
amelyek hasznosak ugyan,
mosogatás, söprés, mosás,
de csak, mondhatni kizárólag
az idő múlását szolgálják.

VAN NEKI

Van neki az a szerve,
ami miatt megfelelő
bizonyos biológiai feladatokra,
mondjuk a fajfenntartásra.
Bár látva őt, bizonytalan,
hogy szükséges-e ezt a fajt,
talán valami állatról lehetett szó,
amelyik nem tartozik a vonzó,
szerethető állatok körébe,
amely állat kiesik az állatvédő
mozgalmak figyelméből,
akár kínozni is lehetne,
nincs puha bundája,
meleg tekintete, okos nézése,
és repülni sem tud.
Hogy épp ezt a fajt,
nem biztos, hogy állatról van szó,
és biztos nem növényről,
tovább nézte az adást,
fenntartani.

KÖRÖSSI P. JÓZSEF

ANGYAL HÓFÚVÁSBAN

Hófúvásban érkeztem haza,
az autópálya tele volt gonddal.
Jöttek, mentek rajta gépjárművek
meg én meg én meg én.

Egy-két szekér, komolyan mondom,
a fejemben itt, meg ott,
autók, szekerek és emberek,
akik, vajon miért, ki tudja, miért,
unzsenír újra és újra megjelentek.

Karambol? Nem! De mégis, karambol!
Kérdezik, kijelentik, én már megszokom,
észre sem veszem, mondják a többiek:
karambolokban élsz. Ez az életem.

És akkor ott van, ahol van karambol,
lennie kell valahol, és akkor éppen ott,
ahol egyszerre vagyok és nem vagyok.

Megint, sokadszor, mint mindig,
miért megint?
Miért már megint jelenik meg az angyal?
Most megint mit akar?

Kérdezek, angyal, mit akarsz?
Nem fölöttem, bennem,
ott, bent, legeslegbelül
mit akarsz?

VÁRADI HATTYÚK BENEDEKSZABOLCSNAK

Vendégszövegekkel

Eltűntek a hattyúk a Garasos híd alól,
Csordásgáborral hiába kerestük őket
kétezer tizenhét január tizenharmadikán
(és tizennegyedikén).

Fent azonban, a fölötte lévő híd alatti
duzzasztónál,
a Dacia Szálló, ma Grand Hotel alatt,
foltokban, mintha őket láttuk volna.

Négy fehér, a ködben szürke folt,
a múlt havi, az elmúlt évi hattyúk.

Sirályok maradtak itt is, ott is,
előttük, a hattyúink elől tapossák el a vizet.

„Nagyvárad elvesztése különösen fájdalmas:
a magyar kultúra bölcsőjéről
és fölvirágoztatójáról van szó.”

A sétálóutca fölött kétnyelvű felirat,
januárban már csak két nyelve az érdekes:
nem kíván románul és magyarul
letűnt boldog ünnepeket,
csak a valami felirat maradt,
valami román és valami magyar,
ebben a sorrendben, a valami.

„A piacon sajtötömbök és emberfejnyi
méretű padlizsánok”,
decemberben és januárban is.

„Az árusoknál szóttesek és fából faragott
háztartási eszközök,
a szuvenírboltban Vlad Ţepest ábrázoló
hűtőmágnesek”,
Töröcsvából kozmetikázva a nagyvárad
várba.

„Szép város Nagyvárad”,
„Újra vakolják és újraszínezik a szecessziós
házakat is”,
az embereket, románokat, magyarokat,
cigányokat.

A zsidókat már nem,
az ortodox zsinagóga öre szerint
őket nem vakolják újra,
maradnak a sufniban bevakolatlanul,
mint annak idején, sufniban.

Hajdani pompájában ragyog ismét,
ragyog a város, örökétől fogva örökkön át.
Szép a Körös, szép a négy hattyú.

FEKETE
VINCE

VARGAVÁROS

ERDŐMEZŐ

minden nagyon szép minden nagyon jó és nincs hiba benne mindenki ismer mindenkit mindenki szeret mindenkit mindenki tudja mindenkiről mit eszik mit iszik hogy mikor volt mumpsza napi hány alkalommal volt a végén hogy melyik üzletben vásárol mikor szeretkezik mennyi a fizetése a gázzámlája a villanyzámlája lábizzadás ellen milyen dezodort használ mit forgat a fejében meg a zsebében mikor szokott a kapun az ajtón kimenni mikor szokott bemenni mikor kel mikor fekszik mikor vannak bélpanaszai mikor van láza és mikor van hányingere stb. mindenki tiszteli a rangokat fokozatokat a tekintélyeket ó be szép jaj de szép be csodálatos a lakodalmakon éjfél körül haptákba vágva magukat énekelnek előbb a nem a miénken majd az igazin a miénken amikor már nehéz a fej és a lélek és könnyekkel öntözik annak minden sorát s az igazi helyi férifjú ekkor felhúz egy ötszázast a vonóba s belesírja a hegedűhúrok közé a világ legkeservesebb nótáját mindennap délelőtt fél tízkor és délután ötkor ötven percre megáll az idő ajtót bezár telefont a falból kihúz a hentesmester a fazekas a hegedős a mutatványos a böllér a sintér a pincér a suszter a borbély a vállalati pártbizalmi az adminisztrációs osztály vezetője a központi káder lesötétít cigaretta kávé recsegő-ropogó rádió fekete-fehér tévé ennyit igazán megérdemel a nép szép ez a város minden nagyon jó minden nagyon szép nincs hiba benne nincs széthúzás nincs szembeszegülés nincs ellenvetés nincs erőszak nincs betegség és nincs halál csodálatos csodálatos és nincs hiba benne

P. E.

Ó, be nagyon-nagyon sok esztendeje annak, hogy még semmi levelemet se vette kéd, holott kegyelmed kétszáznál többet írt vala nekem, s most azt gondoltam, hogy a restséget el kell üzzem, a tűt le kell tegyem, és a kezembe pennát kell

vennem. Mert ha az idő annyira elhánt-vetett is egyikünket a másiktól, amennyiben tőlünk telik, álljunk bosszút rajta, és ha másképpen nem lehet, az írással beszéljünk egymással. Talám végtire megunja, és egymás mellé teszen bennünket.

Most, hogy a köszvény már végképp nem akar búcsút venni tőlem, legyen akármilyen ájer, arra gondolok, hogy jobb volt talám exiliumban több száz évvel ezelőtt. Mert ebül megy sorunk; bűnk, bánatink és szomorúságunk olyan nagyok, mint az erdélyi nagy hegyek, némelykor enyhülnek, némelykor megszázaszoródnak. Azt nem tudhatni, hogy vajon ezután mint lesz, de nékem úgy tetszik, hogy ezután is csak az lesz, ahogyan volt, és talám ennél tudósabbak efelől nem is leszünk a továbbiakban sem. De azt

elhiszi-e kéd, hogy nehezen szokhatom ehhez az országhoz. A' való, hogy a nyelvnek nem tudása is okozhatja a hezzánk való idegenséget, mert csak nem lehetünk olyan jó szívvel ahhoz, akihez nem tudunk beszélni, mint akivel kimondhatjuk magunk gondolatját. Elég a', hogy itt vagyunk betegségben, öregségben, kevéske pénzünkkel, mindenféle uruszágok héján, s ez a szüntelen, hó eleji sorban állás a patikáriusok háza előtt a főt elbódítja, a gyomrot felkeveri, és úgy kell tenni az embernek, valamint a tengeren hánykolódónak, aki a sok

hányatottságot meg nem emésztheti. Mert azt nem érthetem, hogy a szegény embernek mért kellett ilyen nyavalyába kerülni, hogy egy ájerrel éljünk a szegénységgel. Ha azt gondolná kegyelmed, hogy valamelyik előljáró igazgatná a mi bűnkat, bajunkat, akkor nagyot tévedne, mert a jólét, úgy tetszik, van tőlünk vagy másfél száz mérföldnre, és a reménység is igen-igen kezd fogyni bennünk. Ha télben azon kellett panaszkodnunk, hogy igen hideg vagyon a házainkban, most meg azon kell keseregnünk, hogy igen-igen

meleg vagyon a vékony falú dobozlakásainkban. Mert valamicsoda nagy hideg volt, a meleg szintén olyan nagy. Ha télben jégverem volt a lakásunk, most pedig sütökemence. Négy betonfal az egész, azon két száradt ablak, azon a szél mind széllyire, mind hosszára bójöhet. Jól mondják, hogy ez az ország a gazdag kevesek paradicsoma és a szegény többiek purgatóriuma. Elmondhatni, hogy a vezetőök a földi istenek. Egy királyhoz illenek ezeknek a nagy pompájok, gazdagságok, nagy udvarok. És ezek a vezérséget igen szeretik,

és magukat is igen kedvelik. Ha gondolkodik is, ha nem is, a pócon
 vagyon, és ott ül, amíg lehet. Az, ki a vezérségből kiesik, valamilyen
 basaságot adnak neki, mert aki a világi dicsőséget megkóstolta, nehezen
 tudja otthagyni azt. De így van ez, mióta a világ, hogy némelyeket az
 Isten felmagasztal, némelyeket megaláz, és mindeneknek hálaikat kell néki
 adni. Aki hatalmasabb, az erősebb, és az kötheti meg pénzért a más
 más urakat. Üsmeretségek, barátságok, komaságok, kapcsolatok, e nélkül
 nagyon-nagyon nehéz itt. Azt talám meg lehet kérdezni a pócon levő

vezetőinktől, hogy mint megyen soruk, de nem jóvalom senkinek. Olyan
 szeginynek tettetik magokat, hogy majd megszakad rajtuk az ember
 szíve. Azt is meg lehetne kérdezni tőlük, hogy vajha micsoda nyájasságrt
 kívánhatják a mi gazdáink az idegen urakkal való barátságot, hacsak nem
 a haszonért. A fazakas akaratján kell járni a fazéknak, és azt nem mondhatja
 a fazakasnak a fazék, hogy nem. A prókátornak – s ilyen a pócon levők
 közül a legtöbb – nem az-é a hivatalja, hogy tudja keresni a maga hasznát,
 hogy mindenik részről vegyen ajándékokat, és egyiknek se szolgáljon?

Csak saját magának. Mindazonáltal az ígéretés megvagyon, csak azzal is
 maradunk. De annyit panaszolkodtam kegyelmednek, hogy ha kőből
 volna is a kéd szíve, de megszána. Ám ha a kéd szája megnevet is érte,
 csak arra gondoltam, hogy megérdemli, hogy megírjam, miképpen
 élünk itt, s reménlettem, hogy lesz kéd figyelmes hallgatással irántam.

Legalább két fontni egészséggel többet kívánok kegyelmednek, és
 bizonyágul veszem jóindulatját, hogy nagy gyönyörűség kegyelmednek,
 amikor vélem beszélgethet. Ma pedig éppen nagy etyepetyém volt

fecserészni, búmat, bajomat, bánatomat teljességgel kiönteni. De itt most
 félbeszakasztom leveletskémet, mert egy erdélyi asszonyhoz nem illik
 a további panaszolkodás, sem a kérés, jobban szereti szükségben lenni,
 mintsem fejét meghajtva megalázkodni. Én kegyelmedet úgy szeretem,
 mint a jó erdélyi töltött káposztát, és mint magamot, és ha magunkat
 szeretjük, akkor másokat is tudunk szeretni, mert mind jó vér, mind jó
 szív vagyon bennünk. Másszor többet, jobbat, de most már nincsen egyebet,
 amit írnom, maradok kegyelmednek legnemesebb, legalázatosabb szolgálja.

PÁNIK

mert neki szebb a kertje szebbek a virágai jobb a nője könnyebb
 a sorsa gördülékenyebb az élete a Fennvaló jobban segíti nem
 csak a szemhéja mögül nemcsak fél szemmel de mind a két
 szemével tekint rá teljes jóindulatával segíti a teljes jóindulatát
 mint egy védelmező ernyőt följe emeli mert az ő gyereke
 jobban tanul jóban van a tanítókkal tanárokkal dól a pénz a
 házhoz még a fenekén is szerencséje van jó a kocsija és nem
 ócska rozoga rozsdafészek Dacia hanem tiszta új ő megteheti
 hogy évente kétévente cserélgesse az autóit a nőit minden

évben a Bahamákra mehet a Kanári-szigetekre mehet a görögökhöz mehet Egyiptomba mehet a vállalkozásai is jobban mennek nem csak úgy döcögősen jól van a fináncokkal a rendőrökkel a feljebbvalókkal mindenkivel neki sokkal kövérebbek a földjei egészségesebb a szőleje finomabb bort hoz nem veri a jég el a termését nem pusztítja dögvész az állatait mert tudja hogy kell ezt is csinálni ő megengedheti magának hogy csokis kiflit pakoljon mindennap nem lőt-fut annyit nem stresszes nem depressziós a templomban is az első sorban ül közelebb az Istenhez meg a paphoz mise után vele áll szóba a plébános úgy fenn hordja az orrát hogy szaros karóval sem lehet elérni este harmatos sör mellett még tévére is jut ideje a főnökök előre köszönnek neki nem kell bújni állandóan az aktákat mint az aktakucaknak a számlái bármennyit fogyaszt bármiből mégis kisebbek karcsúbbak olyan könnyen éli le az életét mint egy könnyűlovassági galoppot nem csikorog a kapuja nem költi reggelente az ébresztőóra nem sípol neki hajnalban a vonat nem dudál a gyár ő bezzeg nem munkanélküli nem kell járnia az orvosokat nem kell talpalnia minden kicsiségért neki minden bejön az ablakon nem kell hajlongania nem kell megalázkodnia nem kell a gerincéből lötytyedt tehéntőgyet csinálnia hogy fennmaradjon ő mindig túlél még a jég hátán is megél a vajas kenyere is mindig a vaj nélküli oldalára esik neki soha sehol nem kell felhoznia semmit sem a mentségére mert már rögtön mentsége van mindenre még arra is amire nincs még arra is amire egyáltalán nem lehetne soha ebben a bűdös életben ő az aki nem áll sorba sohasem a postán a villanyosoknál a hivatalban mert neki egyáltalán sorba sem kell állnia neki nem telik a drága ideje azzal ő nem vesztegeti értékes perceit óráit fölösleges fantáziátlan dolgokra az ő bora soha nem ecetesedik meg neki a bort házhoz hozzák és házhoz viszik a húst a sajtot a bárányt a karácsonyfát s ha kell még a Jézuskát is készen fogyasztható állapotban teszik az asztalára miatta magas a vérnyomásunk miatta fáj a feje az asszonynak minden este miatta ver gyorsabban a szívünk nyom a prosztatánk miatta sír fel a gyerek veszik el a villanyt kapcsolják ki a gázt emelik az árakat miatta élni sem tudunk már meghalni sem tudunk már normálisan létezni sem tudunk már ezért vigyázni kell jelentem tisztelettel vigyázni kell jelentem cu respect nagy tisztelettel s. k.

JÁSZBERÉNYI SÁNDOR

NEM KÖNNYŰ

1.

Égett a gyomrom a kokaintól. Úgy döntöttem, kimegyek az utcára. Sarah, aki eddig egy Puerto Ricó-i fiúval smárolt a vörös bársonnyal bevont lépcső előtt, elkapta a kezem. Le kellett fejtenem magamról. Kettesével vettem a fokokat, hogy elérjek a fényig.

Hajnali három óra volt New Yorkban, és az East Enden voltunk valami burleszkszínházban. Az utolsó show keretén belül egy transzvesztita szart a színpadon, és dobálta vele a nézőket. Ettől a közönség beindult, és laza csoportsexbe kezdett az alagsor erre a célra kialakított mosdóiban.

A lépcső tetejéig értem, amikor rám tört az öklendezés. Megálltam, és arra koncentráltam, hogy ne dobjam ki a tacscót.

Nem az én ötletem volt idejönni. A kokain sem az én ötletem volt, és a vodkaszódáért sem én fizettem harmincöt dollárt, hanem Sarah.

Eléggé megváltozott az elmúlt tíz évben, amióta nem láttam. A visszafogott barna kislányból, amilyen az egyetemi évei alatt volt. Ordenáré, magányos, pszichopata toxikomán lett belőle. Antidepresszánt és dexedrine-t reggelizett, kokaint ebédelt és xanaxot vacsorázott. Már a megérkezésem napján közölte velem, hogy szerinte el kellene vennem feleségül Las Vegasban. Három napja laktam nála, de egy örökkévalóságnak tűnt. Elképzelésem sem volt, hogyan fogok kibírni még három napot így New Yorkban, tele-tömve drogokkal és terrorizálva. Már régen nem tűnt remek ötletnek eljönni Amerikába bemutatni a könyvemem, kiszakadni egy kicsit a gyerekelhelyezési perből.

Nem kellett volna hagynom, hogy meggyőzzön a kiadóm, aki várta, hogy megérkezem hozzá három nap múlva Massachusettsbe, hogy „helyre tegyen a friss erdei levegő”, ha végeztem New Yorkkal. A dolgok állása szerint azonban úgy tűnt, hogy New York előbb fog végezni velem.

Valamivel jobban lettem, folytattam az utamat kifelé. Elhaladtam a bejárat előtt álló bárpult mellett, majd átvágtam az öltönyös fekete fiúkon, akik őrizték a helyet, és fel-téptem az ajtót. Hűvös őszi szél vágott az arcomba. Megálltam, és nekidőltem a falnak, cigarettát kerestem a zsebemben, és rágyújtottam.

A tűnődésemből egy transzvesztita riasztott fel. Szőke, erősen sminkelt nő volt, kisestélyiben. Ajkait, melyekkel folyamatosan csücsörített, vastag, vörös rúzs takarta. A kezében egy szipkába helyezett cigarettát tartott.

„Helló, csodafiú, van tüzed?” – kérdezte.

„Van” – feleltem, és adtam neki.

„Nem vagy amerikai.”

„Magyar vagyok.”

„Annyira sajnálom.”

„Nem olyan rossz.”

„Ne aggódj, előbb-utóbb majd te is megtalálsz a szőke hercegedet.”

„Vagy hercegnőmet.”

„Igen. Hercegnődet. Egy jó nagy fasszal.”

Felnevettem, ő is mosolygott.

„Csodás vagy” – mondtam.

„Ugye?”

„Igen.”

„Te is csodás vagy. Köszönöm a tüzet, csodafiú.”

Visszament a barátaihoz, én pedig visszamentem a színházba, hogy összefussak Sarah-val, aki a Puerto Ricó-i fiút rángatta éppen kifelé.

„Mi most hazamegyünk” – mondta, és kajánul vigyorgott rám, kitágult és szivárgó orrlukakkal, gombostűnyire szűkült pupillákkal. „Megtennéd egy öreg barátodnak, hogy sétálsz egy darabig?”

„Persze” – mondtam. Adtam neki két puszit, és kinyitottam az ajtót előtte.

Tulajdonképpen roppant boldog voltam, hogy nem nála, hanem valószínűleg egy padon fogok aludni, mert ez azt jelentette, hogy nem nyomja a fejem a pinájába automatikusan a lámpaoltás után, és nem engem utasít reggel, hogy főzzek kávé, masszírozzam a hátát.

Rágyújtottam, figyeltem, ahogyan az egymásba karoló sziluettjük eltűnik az utca végén, majd elindultam a másik irányba. Olyan húsz percet sétálhattam, amikor egy virágágyásokkal tarkított, parkos részhez értem, barna padokkal. Lehuppantam az egyik padra, elővettem a mobilomat, és olvasni kezdtem a leveleimet. Az ügyvéd írt. Azt írta, három napja beküldte a gyámhatóságához a papírokat, melyekkel a védelembevételi eljárást kezdeményezem. Fel is hívta az ügyintézőt, aki még a hétre választ ígért.

Úgy számoltunk, hogy mire hazaérek Amerikából, pont elkezdődik az eljárás, és muszáj lesz engedni nekik, hogy lássam a gyereket. Nem érttem, hogy hogy az istenbe lehet, hogy ideiglenesen az anyjánál helyezték el, úgy, hogy egyrészt egyszer már elrabolta, másrészt meg se munkája, se lakása nem volt. Azt sem értettem, hogyan felejtette el a bíróság kijelölni a kapcsolattartási időt.

Abbahagytam az e-mailek olvasását, a zsebembe raktam a telefont. Hátradőltem a padon, és bámultam a tejszínű eget, hallgattam a felsíró távoli rendőrségi szirénákat, és arra gondoltam, hogy milyen nagyszerű, hogy nem kell Sarah faszágait hallgatnom. Hűvös lett, összehúztam magamon a kabátomat, de azt gondoltam, hogy még így is megérte. Tűsarkú cipők kopogását hallottam, de nem foglalkoztam vele, amíg egészen közel nem ért.

„Csodafiú” – mondta a cipő tulajdonosa. – „Hát te mit csinálsz itt?”

„Szakítottam a barátnőmmel” – mondtam, és megdörzsöltem a szemem. A transzvesztita lehuppant mellém.

„Jaj, szegénykém, majd kibékültök. Mióta vagytok együtt?”

„Két napja.”

„Akkor nem biztos. Van hová menned?”

„Két nap múlva indulok Williamstownba.”

„És addig?”

„Majd elleszek valahogy.”

Közelebb hajolt, és végigmért. Megcsapta az orromat a parfümjének a szaga.

„Nagyon kis ágrólszakadtnak tűnsz így itt a padon. Mi a neved? Engem Amandának hívnak, és tősgyökeres East End-i vagyok” – mondta, és kézcsókra nyújtotta a kesztyűs kezét.

„Daniel” – feleltem, és kezet csókoztam. Nem volt jobb ötletem.

„Mit szólnál hozzá, ha eljönnél velem, Daniel, nálam aludnál, én pedig úgy megvizsgáztalnálak, ahogyan még sosem szoptak le?”

„Nem akarok udvariatlan lenni, de nem szeretem a faszt.”

Egy pillanatra elkomorodott, de utána újra felragyogott az arca.

„És mit csinálsz New Yorkban, amikor nem vagy fasiszta?”

„A könyvemet mutatom be.”

„Ó, egy író!” – izgatottan csapta össze a tenyerét.

„Ennyire erősen azért nem fogalmaznék.”

„Na, gyere.”

„Nem akarok lefeküdni veled, ne haragudj!”

„Nem kell, ne izgulj. A szerelmem amúgy is sokkal jobb pasi nálad.”

Felállt, és sétálni kezdett.

„Na, jössz?” – nézett vissza. Végigmértem. Nem lehetett több ötven kilónál. Mentem.

2.

Amanda jó félórányi sétára lakott egy négyszintes téglapépületben. Lift nem volt, lépcsőn másztunk fel a negyedikre. Már virradt, a város vörös derengésben állt. Útközben elmeséltem neki, hogy tulajdonképpen fogalmam sincs, mit csinálok az országban, és hogy annyira nem vagyok jó író, hogy ebből éljek, hanem főmunkaidőben nyomorultakat fényképezek a Közel-Keleten.

Hosszasan kereste a bejárati kulcsot a retiküljében, végül megtalálta és kinyitotta. Egy kétszobás, apró lakásban lakott. A folyosón négy arctalan büszt állt, rajtuk vörös, barna és szőke parókával.

Ahogy beléptünk, Amanda lekapta a fejről a parókáját, és felhelyezte az egyikre. Fél lábra állt, kikapcsolta az egyik cipőjének a pántját, kilépett belőle, majd megismételte a mozdulatsort a másikkal. Amikor végzett, kivette a füléből a fülbevalókat, és egy kis kosárba dobta, mely egy sminkelőasztalon állt, a szoba közepén.

„Gyere, csodafiú, megmutatom, hol fogsz aludni” – mondta, miközben gombolta ki a blúzárt. Fekete melltartó volt rajta, benne pedig hatalmas, hófehér mellek.

„Tetszenek a cicik?” – kérdezte, miközben egy kanapéhoz vezetett.

„Igen.”

„Minden fiúnak tetszenek. Meg akarod fogni?”

„Nem.”

„Tizenötezer volt. Olyan, mint az igazi!”

„Komoly.”

„Most arra gyűjtök, hogy távozzon tőlem a kuki.”

„Nem veszélyes ez?”

„A szépségért szenvedni kell. Várj, hozok neked takarót.”

Bement a hátsó szobába, és egy rózsaszín, „Love” feliratú pléddel jött vissza.

„Menjünk aludni, csodafiú” – mondta, és a kezembe nyomta. „Holnap délre be kell mennem dolgozni.”

Bevonult a szobájába, és bezárta az ajtót. Magamra húztam a takarót.

Arra ébredtem, hogy Amanda rázogattja a vállamat. Kisminkelve, barna parókában állt előttem, nadrágszoknyában. Ránéztem az órára, negyed tizenkettő volt.

„Öltözz fel, csodafiú, arra gondoltam, bejöhetnél velem reggelizni.”

„Az a minimum, hogy veszek neked egy reggelit ezek után” – mondtam.

„Régi vágású úriember vagy. Ezt szeretem, na gyere.”

Brooklynba mentünk. A metró tömve volt, egészen egymás mellé préselődtünk. Vártam, hogy megbámuljanak minket az emberek, de senki sem bámult. Átértünk a hídon és leszálltunk. Amanda ment elől, a magas sarkú cipőjének a kopogására ringott a feje. Végül egy „Cartell” feliratú étterem előtt álltunk meg.

„Itt dolgozom” – mondta Amanda, és belépett. Kerek asztaloknál ebédeltek a vendégek, tömve volt a hely. Átvágtunk az asztalok között, és a pultnál álltunk meg. Egy alacsony, kigyúrt negyvenes pasas állt a pultban, hasig kigombolt ingben.

„Lám, lám, mit hozott nekünk a kislány!” – mondta. Mosolygott, és nyújtotta a kezét.

„Ne örülj, Rick, sajnos heteró a fiú.”

„Senki sem tökéletes.”

„Kivéve engem” – mondta Amanda.

„Igen, kivéve téged.”

Bemutakoztam.

„És Daniel, hogy tetszik New York?” – kérdezte Rick.

„Nekem túl gyors, túl őrült. Vidéki fiú vagyok, gondolom, a vidéket jobban szeretném” – mondtam.

„Én is vidéki vagyok” – felelte Amanda. „Alabamai lány. De én New Yorkban lehetek az, aki vagyok.”

„Igen” – mondta Rick. – „A pillangókisasszony.”

„Szeretlek, drágám. Hátraviszem a fiút a konyhába, és megetetem. Rendben?”

„Rendben.”

Belém karolt, és kivitt az étterem konyhájába. Nagy, ipari tűzhelynél dolgozott két nő, hosszasan puszkáltak Amandával, majd leültettek minket az öltözőben az asztalhoz, egy hamburgert raktak elé. Amanda egy salátát eszegetett nevetve, és azt mondta: „Vigyáznom kell az alakomra.”

„Azt hittem, én hívlak meg reggelizni.”

„A gesztus elég, drágám, egy étteremben dolgozom.”

„Túl jó vagy.”

„Hát igen. Arra gondoltam, ha nincs hová menned, ma este is nálam alhatsz. Ma ügyis Johnnál alszom.”

„Miért segítesz nekem? Tudod, hogy nem fogok lefeküdni veled.”

„Tudom. De azt akarom, hogy úgy menj vissza majd haza, hogy bajban voltál, és egy kedves amerikai lány segített rajtad. Író vagy, meg is írhatnád.”

„Tényleg.”

„Mindenképpen írd bele, hogy nagyon szép vagyok” – mondta nevetve. – „Most menj, dolgoznom kell, ma hatkor végzek.”

Megadta a telefonszámát, hogy hívjam fel hatkor, majd átöltözött a konyhai ruhájába.

„Aztán ne csinálj semmi rosszat, csodafiú!” – mondta, és dobott egy csókot búcsúzóul.

Manhattanbe mentem, Sarah lakására. Hosszasan csöngettem, mire kinyitotta. Amint meglátott, azonnal le akart smárolni. Eltoltam, mondtam, hogy a cuccaimért jöttem. Egészen komoly jelenetet rendezett, mire odaadta a hátizsákomat meg a könyveket, hosszasan eszelte, hogy micsoda hálátlan, lelketlen szarházi vagyok, hogy itt hagyom, amikor ő őszintén, szerelemmel szeret.

Az East Endre mentem, a magyar könyvesboltba, ahol a könyvem bemutatója volt. Egy Mikky nevű ötvenes pasas vezette a boltot a feleségével, hamar jóban lettünk. Megengedte, hogy ott hagyjam a könyveket és a hátizsákomat. Azt is megengedte volna, hogy ott aludjak a boltban, de nem akartam terhelni, különben is egészen megkedveltem Amandát. Két órán keresztül cseveg-

tünk a világ dolgairól, majd elköszöntem. A Dickie's Sportsware-ben vettem egy légpuskát, majd a puskával a hónom alatt visszamentem Amanda lakásához. Néztem az e-mailjeimet, de nem kaptam semmilyen levelet az ügyvédőtől.

3.

Amanda pongyolában nyitott ajtót, az arcát fehér pakolás fedte.

„Minek a puska?” – kérdezte, amikor meglátott.

„A kiadóm fiának.”

„Azt hittem, le akarsz löni valakit.”

„Sok mindenkit le akarok löni, de ezt a puskát Williamstownba viszem, egy tízéves gyereknek.”

„Oké. Gyere be.”

Leültem a kanapéra, és bámultam Amandát, ahogyan fel-le rohangál és készülődik.

„Sajnálom, hogy nem tudlak elvinni egy igazán jó helyre, ahol megszeretnéd a várost, de nekem randevóm van ma a szerelmemmel” – mondta, miközben lemosta az arcáról a krémet. Smink és paróka nélkül egy pattanásos, vékony fiúnak tűnt.

„Hogy hívják?”

„John. A Wall Streeten dolgozik. Csodálatos fiú, olyan teste van, mint egy görög istennek. Ez a harmadik randink.”

„Szuper.”

„Hat éve vagyok New Yorkban, de úgy érzem, hogy ez lesz az én évem. Minden összejön: szerelem, munka, cucci ruhák. És te, csodafiú? Neked van szerelmed?”

„Nincs” – feleltem. – A szerelem megcsalja, kirabolja az embert. Elrabolja ír mongolidióták közé a gyerekeit.

„Meglátod, majd lesz.”

„Remélem.”

„Biztos.”

Figyeltem, ahogyan dolgozik az arcán. Megállt a tükör előtt, egy kis ecsettel elkezdte lekenni a pattanásait, a karikákat a szeme alján. Erre egy újabb réteg alapozót ecsetelt fel, majd a szemöldökeit vette kezelésbe, átfésülte, viasszal a helyére igazította, majd szemhéjpúdert kent el a szemhéján, egy vékony kis ecsettel cicásra húzta ki a szemeit. Műszempillákat ragasztott fel, göndörítette őket, majd spirállal kihúzta, végül egy ceruzával rajzolta meg a szájának a kontúr-vonalait, és felvitte a rúzs.

A művelet több mint egy órát vett igénybe, de mire végzett, egy kifejezetten csinos nő ült háttal nekem a sminkasztalnál, vörös parókában.

„Na, hogy tetszem?” – kérdezte.

„Szép vagy” – feleltem. Mosolygott.

„Ez az alabamai kislány hosszú utat járt be, s bár még nem ért a célba, jó irányban halad.”

„Igen.”

„Uramisten, elkések!” – kiáltott fel, felugrott, adott két pusztit, és a kezembe nyomta a kulcsát, azzal, hogy van nála tartalék, és hogy ne várjam, mert csak reggel jön. Kisestélyiben, magas sarkú cipőben kirobogott a lakásból.

Lezuhanyoztam, majd törülközőt keresve nézelődtem a lakásban. Teli volt zsúfolva Amanda ruháival és holmijával. Az ágya mellett álló kisasztalon, egy bizsuhalom mellett egy fénykép: egy tizenkét év körüli kisfiú áll az anyjával. A sminkelőasztalon egy jogosítvány. Ugyanaz a fiú valamivel idősebben. Rajta név és születési dátum. Martyn Bosh, született 1991-ben. Fényképek a gyerekkor különböző állomásairól.

Végül a rózsaszín pokróccal törülköztem, amivel takaróztam. Mikkyék hívtak, hogy tíz körül menjek át velük a Key bárba, ahol a helyi magyarok gyülekeznek. Ránéztem az órámra, fél kilenc volt.

Felöltöttem, arra gondoltam, hogy eszek valamit, mielőtt odamegyek. Lementem az utcára, egy sarokra a háztól, egy pakisztáni kifőzdében vettem két szendvicset, elsétáltam egészen odáig, ahol Amanda összeszedett az éjjel, leültem a padra, és ettem. Éppen cigarettára gyújtottam, amikor csörgött a telefonom. Az ügyvédem volt.

Tájékoztattott, hogy a gyámhivatal nem tekint ügyfélnek az általam a fiam érdekében indított védelembevételi eljárásban. Az elején nem is érttem, hogy miről beszél. Olvastam a törvényt: ügyfélnek tekintendő, akinek bármilyen jogos érdeke kapcsolódik az eljáráshoz.

Rá is kérdeztem, hogy ugye most viccel. Azt mondta, hogy nem, meg hogy nem is érti, hogyan lehetséges, hogy nem vagyok ügyfél, hiszen mégiscsak a gyerek apja vagyok. A jelek szerint ez nem érdekelte a gyámügyet. Az sem érdekelte, hogy egyébként a gyereket már egyszer elrabolta az anyja, hogy majdnem egy éve akadályozza már a kapcsolattartásomat vele, hogy azt sem tudom, él-e még egyáltalán. „Megtámadjuk a bíróságon” – mondta az ügyvédem, majd közölte, mennyi pénzt utaljak el neki.

„Rendben” – feleltem – és letettem a telefont. Végül is mindegy volt. Ha a pert meg is nyerem, az újabb hat hónap, hogy nem vagyok apja a fiamnak. A haragtól kiszáradt a szám.

Gyűlöltem a gyámhivatal ügyintézőit, hogy a szemükben nem vagyok ember, gyűlöltem a magyar joggyakorlatot, mert egy gyerekelhelyezési eljárás során gyakorlatilag minden joguktól megfosztja a férfiakat, de leginkább a kurva anyámat gyűlöltem, hogy mi az istenért szült meg fasszal.

Ihatnékom támadt. Felálltam a padról, átvágtam a terecskén, és a közeli szupermarketbe mentem. Kértem egy whiskyt a pultról, a kínai eladó elkérte a személyimem, hogy elmúltam-e huszonegy éves. Mondtam neki, hogy a jó édes anyjával szórakozzon, lebasztam a pultra az útleveletem, erre kiadta nekem a whiskyt, de közölte, hogy nem ihatok belőle a boltban, és az utcán sem. Látna a tekintetemet, egy barna papírzacskóba csomagolta az italt.

Visszamentem a padhoz, és slukkolgatni kezdtem az üvegből. Elővettem a telefonomat, felhívtam az anyámat, elmondtam neki, hogy nem fogja látni az unokáját megint egy darabig.

„Hogyhogy nem?” – kérdezte, én meg üvöltve nyomtam rá a telefont.

Egy rendőrautó lassított le mellettem, az anyósülésen ülő zsarú kiszólt az ablakon, hogy minden rendben van, uram? Bólintottam, és mosolyogni próbáltam. „Családi ügyek, biztos úr” – mondtam. Fél tizenegy volt. A neonlámpák fénye folyt a betonon.

Megvártam, amíg a rendőrök bekanyarodnak az utca végén, majd fogtam magam, és visszaindultam Amanda lakása felé. Eszem ágában sem volt emberek közé menni, arra gondoltam, hogy leiszom magam, és alszom.

A kulccsal babráltam a zár előtt, amikor kinyílt az ajtó. Kitértam, a kanapén Amanda ült, paróka nélkül. Sírt, a könnyek fekete kosszá áztatták a sminkjét az arcán, erősen szipogott. Egy halom papír zsebkendőt tartott az összeérő térdei között.

„Mi történt?” – kérdeztem.

„Nem ismert meg” – mondta, és felzokogott.

„Micsoda?”

„Valami ismerősei ültek az asztalnál, és nem ismert meg.”

„Sajnálom.” Leültem mellé a kanapéra.

„Tudod, kurva nehéz dolog nőnek lenni ebben a rohadt életben” – mondta, és rázta a zokogás.

„Hát ha ez vigasztal, férfinak sem könnyű” – feleltem. Kivettem a whiskyt a zacskóból, és felé nyújtottam. Elvette, nagy kortyokban ivott. A rúzsa piros foltot hagyott az üvegen.

BIRTALAN
FERENC

CIGÁNYOK

mikor görgyékét kitelepítették
és makkaiék jöttek a két szobába nyolcan
nem volt boldog a ház
minyó bugyi nélkül szaladgált
de nem jött a közös homokozóba
mari esténként a népszínház utcába ment
makkai bácsi a hegedűjével indult
nádszál öregasszony felesége
virágos kosarával járta a zenés helyeket

mondták ők hozták a poloskákat a házba
de azelőtt is kellett gesarolozni
bár az senki szerint sem egészen úgy volt

mikor a vári óvodából balázst tetvesség miatt kitiltották
az orvos megnyugtatót
ugyan megszokott dolog
és az óvodavezető nő is mondta
ez amolyan járvány
de kussoltak róla mikor kitiltották a közösségből
a tanulság
a tetvek sem a poloskák nem rasszisták
egyszerűen csípik a helyzetet

jó lenne frappánsan bezárni a verset
ezért nem cigányoztam soha
zsidózás ellen anna franktól kaptam mélyütést

makkaiék mentek virággal hegedűvel
a fiúk időnként kijöttek a börtönökből
mari esküvőjén majdnem szétesett a ház
volt cimbalom hegedű brácsa

hős utca
gyerekkor

lehet hogy egy poloska a nemzet mohácsa

*FALCSIK
MARI*

NEFELEJCSKOSZORÚ I–VI.

I részlet I

Az idők előtt

Az ős-kezdetből csak annyit,
ha látok, hogy voltak drága
kicsi alomtársak... De ebből
a világra tudatosodás előtti
iszapmélyből már nem az el-
feledetten is ismert kölyök-
pofa jön föl egy-egy varázs-
igévé tömörült névtől, csak
a dzsungelidők tömbösödött
kődje: az arc már megmarad
csupán sejtésnek mögötte.
Ez maga az aprógyerek-kor,
egyben: nem amilyenek voltunk
egykor, csak egy mézes, sötét
masszává sűrült felület, olyan
erősen, hogy érinteni lehet
– ez a legmélyebb érzéki
emlékezet konkrétumokhoz már el nem vezet.

Sebeszta Margit

Hagyjuk az összeragadt, fel-
fejthetetlen vásznakat! Ahogy
az idő halad, egy ponton úgyis
kibomlik, és engedi látni a későbbi
társakat. Ahonnan látszanak,
Sebeszta Margitka áll elsőként a
sorba, aki apácanevében együtt
hordta a Bethesda kórházat és
a sok sebet, amit később az élet
rajta ejthetett... Hanem ő a sorsot
már kislányként szembenevette,
ami a szememben titkos nemessé,
bujkáló arisztokratává tette: álruhás
gróflánynak, biz' én annak láttam.
Még náluk is, a Nagyenyed utcai
szoba-konyhában, ahol koros
özvegy anyjával lakott, ahol csak
a poros-sötét udvarra lehetett

nyitni az egy szem ablakot – és ahol én a szegénység szagát megismertem: benne keserűség, ételíz, rongybűz összekeverten, amin hiába üt át a zöld szűrős szaga, amit a befőttesüvegbe tett petrezselyem áraszt, az is túl nehéz marad, idegen: olyan meghajló-fáradt, mint az anya maga. Aki sose mosolyog, rám se hederít, ha jövők-megyek ott, és akire, ha az íróniát és a derűt most le hagyom, Margitka is hasonlított nagyon. Olyan volt ő is, mint egy öreg néne: göndör haja, jósága, késeigyerek-bölcsessége – ez a kopott köpenyes, magas szárú cipős lányka egyáltalán nem volt gyerekes. De én így szerettem, így, saját magáért: a csendes, már közömbös kedélyért, amivel élt, és humoráért – csak hát én folyvást szégyelltem magam a miénknél sokkal szerényebb életük miatt, és ezért semmiben nem éreztem hozzá méltónak magamat.

Kisildi

Kisildi a második: ő mennyire más már! Alig kisebb egy igazi választott társnál. Mert az első, akit magamért kerestem, akit magamnak szerettem meg, ahogy megtaláltam – még az apját is imádtam! Mert neki apában egy édes jó ember adatott – én az enyémet, azt a tüskés-akaratos, szűrős darabot gondolkodás nélkül lecseréltem volna arra, amit abban a barna, lágy kalácsban benne lenni véltem. Pedig Kiss Árpi bácsi katonatiszt volt, nem akárki: százados! Bár inkább az Ildi amazonszerű anyja hatott annak, a mindig haragos, nyers, a kibomló loboncú Gutléber Ilona – akinek a nevét: *jómáj*, hogy jót vihogjunk a németórán, az Ildi fordította le maga.

Az Alkotás utcai tisztai telepen laktak – én, tán pont az Ili néni harcias lobogása miatt, csak kevésszer mentem el oda. A mi terünk főképp az iskola, az osztályterem maradt, és az alagsori napközis verem. De az, hogy egész nap ott volt velem valaki *saját*, az segített nekem naponta átevickélni a kíméletlen gyerekdzsungelen, amiben mi ketten mindjárt másodikban örök szövetséget kötöttünk, a nagyszünetben, a leghátsó padban. És ezt én két év múlva, valami gonosz igénytől hajtva megtagadtam, csúful – máig nem értem: egy fúria lettem, mindenfélével vádoltam őt, hirdetve fennen, hogy mi már *rosszban* vagyunk. Pedig csak kimerült a közös talajunk: lefulladt az együttlétet összetartó jó gyakorlat, amiért oktalan düh, hideget fújó veszett vihar támadt rá belőlem, csupán mert én még tudtam volna újabb újat hozni és játszani együtt tovább, de ő nem. Ő csak meg-rökönyödve nézett: nem értette ezt az egészet, míg én pedig próbáltam mindent visszavenni tőle, amit addig hoztam – így aztán énmiattam valóban nyakig voltunk már a rosszban.

Horváth Márta

Ildit persze nem pótolhatta bárki – de még megmaradt legalább Horváth Márta! A kónyi barátnő, a nyári társ, a propeller-masnis, fodros kötényes barna lány a faluvégről, aki júniusonként kilép a képből, ahonnan egész télen át lesett türelmesen, míg a következő nyáron megérkezem megint. És csak hogy az újabb télnek legyen mit lebontania, megint felépül a barátság véd-fala az együtt töltött két hónap alatt, a búcsúzásig, amibe megszakad a hű barát-nőszív... Amikor ezt a búcsút már nem tudtuk kibírni, elkezdtünk leveleket írni. És ezután már így teltek a telek: jöttek-mentek a fontos-vaskos levelek, bennük két kislányélet minden törékeny titka, ami a borítékot vastagítja, sokszor tárgyak is,

emlékek, vásári csecsebecsék és rengeteg szó: kónyi krónika, pesti mesék... De júniustól ez már nem elég: vár a faluvég! Onnan már csak egy lépés a láb, a bűvös határ, amit átlépve megsűpped a láb: a kónyi Hany! Mert hiába ludvérc, mocsári ember, óriás szúnyogok: bizony a Hanyba csak lecsavarog – ha kónyi barna bennszülött, ha sápadt városi kölök, ki ott nyaral – mind a kisgyerek... Ó, a nyár adta hátterek! A szabad mezők, a hőség, a csilló vizek, az egymást gyúró viharfelhőkkel ellepett ég, a langyos-poros esték boltjáról ránk szikrázó csillagok! Mind csak arra jók, hogy az érzéseket élénkebbre fessék – és ezt meg is teszik... Hanem van valami, amin ez sem segít: kövesse bár életre szóló kapcsolat a mintha-vérségi gyerekbarátságokat, ha az időben elérnek egy bizonyos pontig, a gyakorlatuk szépen, némán szertefoszlik.

Kovács Vali

Egy úgynevezett „levelezőbarátság” – jaj! Az ilyet az építő szellemű gyereklapok szorgalmazták, mert-hogy az öröm: megismerni, hogy él egy messzi városban a másik, ami majd tágít látókörödön. Jaj, a sápadt, magas Kovács Valika Debrecenből! Jaj, az a Majakovszkij utcai ebéd: a két kislány és a két anyuka! Mintha nem lett volna elég, ami Valit nálunk várta, bevezetve őt a nagy gyerekszobába: a rengeteg játék és könyv, és minden kincsemjavam, amim csak akkor volt! És az én exkluzív, finom Mamim erre az alkalomra asztalt stílusosan épp a Debrecen Étterembe foglalt, hol az étlapon illusztris kedvenceink: stíriai metélt, diplomatapuding, ilyenek pöffeszkedtek, hogy az ebéd végén még ezekkel kápráztassuk el az egyszerű nőt és a csendes, szeplős, rossz fogú kislányt, akivel ez az első

az utolsó találkozás is lett mindjárt
– bőven meglehet, hogy a remek
menü miatt nem kaptam később
Debrecenből több ügyetlen, szabványszavú, kedves levelet.

Kele

De nemcsak efféle suta kislánykapcsolat
süllyed be az iszapba az időfolyam
alatt, hanem az olyan nagyszerűség
is, mint a Kele-korszak: Kelemen Mari
és a vad játszás ideje vele. Amit addig
nyújtottunk, míg csak lehetett pirulás
nélkül: pubertáskorunk utolsó percéül
is ezt választottuk. Persze tudtuk mi
jól, hogy vége van, de fejest ugrottunk
boldogan, mindig mintha utoljára, az
újabb gyönyörteli, véghetetlen szombat
délutánba, magunkra csukva a Hertelendi
utcai modern félszobát, megéleszteni
a két kedvenc babát: Hagymácska
– egy lángoló hagymafejű, narancs-
sárga műanyag báb – voltam én, a
szemüveges, nagyon okos, kesehajú
Kele pedig Olivér, a nyúl, a szalmával
tömött sárga bundás. Ez volt az alap
szereposztás, de ha eszünkbe jut,
és fordítunk rajta, hát meglehet,
akkor is ugyanakkora élvezet lett
volna, mert Kele meg én igazi
megszállottak voltunk annak idején,
játszhattuk ezt vagy bármi mást:
főzőset, építőst, babaiskolást, postásost,
ugrabugrást, doktorost – kétségbeesett
hévvel, mindig, mintha most nyitna
ránk épp az élet, hogy eddig és nincs tovább, de most már tényleg!

ÖDIPUSZ SZEME, AQUATINTA, 33x49 CM

NYERGES GÁBOR ÁDÁM

KÉRÉSRE SEM

Aztán végül hoppon maradt.
Pedig egész életében erre készült, hogy
ha már fiúként nem volt hozzá mersze,
most majd, fordított szereposztásban,
legyen akkor ő a legyőzött apa.
Mint valami petrezselymet áruló megváltó,
akit a kutya nem akar sem elárulni,
sem megölni, de még emeltebb hangon
vitatkozni sem vele. Maga köré gyűjtötte hát
a tanítványait, akiket halk szóval, resignált
szónoklatokkal és kizökkentő erejű, félmondatos
vallomásokkal, költői kérdéseire kitalálандó,
előre kész válaszaival nyájas rettegésben tartott,
de, illetve talán épp ezért, egy sem mondta,
még kérésre sem, hogy *te hülye fasz*.

Egyszer azért megkísértette a boldogság, mert
külföldre ment, és talán megértésre, lehet, hogy
szerelemre is lelt egy másik családapa oldalán.
Aztán mire végre a maguk rendes módján romlottak
volna el a dolgok, bár ő lett beteg, végül
mégis az a másik halt meg. Így hát visszatért
jobb híján az elhagyni vágyott kölkökhöz és
asszonyhoz, országhoz és napi teendőkhöz,
politikához és szakmához, resignált szónokláshoz.

Mint aki maga eszkábálta keresztrel végül
egyedül indul a hegynek, megérkezve körbenéz,
aztán minden nap csak ennyi, hazamegy.
De esténként azért mindig úgy piszkálgatja
tányérján a rizses húst és a csalamádét
meg a reszelt májat krumplival,
hogy ez egy jobb világban, kis szerencsével
talán az utolsó vacsora is lehetne.

NAGY
ZSUKA

ESKÜVŐ

Mióta egyedül élt, sokat ivott. Ma este még többet, mint máskor. A félliteres üvegből szájon át adagolta a kommersz vodkát. Sört bontott, kibámult a konyhaablakon. A hegyek és az emeletes panelsztónhendzsek mint kivégzőosztagok kérték számon tőle egész életét. Gyorsan legurította a sörét, bontott egy másikat. Nézte az emeletes házakat, amelyek építésénél ő is ott volt. Elfintorodott, bőfögött, durrantott egyet, és azon gondolkodott, valahogyan mindenhez köze volt, majdnem minden dolog az ő keze, szíve, agya, lelke teremtménye, ami felőrölte, számonkérte, kinevette őt, bassza meg, motyogta maga elé meredve. Éhes volt, nem akart enni, félt, hogy felszívja az étel az alkoholt, és túléli ezt a napot is. Maga mellé tette a gyógyszereit, elfogyott a söre, s a kezében az üres pohárral elgondolkodott. Pontosan ilyen az életem: üres, átlátszó, az oldalán és az alján egy kis habbal. Csak bámult maga elé bambán; kezdte érezni az alkoholt a fejében. Tompa és zsibbadt lett. Bontott még egy sört, korsójába töltötte, és szuszra lehúzta az egészet. Szerette kitölteni a sört, és úgy inni meg. Egyszer habbal tölteni ki, máskor pedig hab nélkül. Menetrend szerint eszébe jutott a felesége. Boszorkánykurva, motyogta ezt is, és megráncolta a homlokát, felállt, kivett a hűtőből még egy sört. Meglepődött, hogy ilyet mondott a feleségére, azon, hogy egyáltalán tud ilyet mondani rá. Nyers, gyakran káromkodó ember volt, de a felesége nevét olyan lágyan tudta kimondani mindig, mint egy szerelmes trubadúr. És olyan szépen tudott róla beszélni, mint egy szókincsű nyelvész. Soha egy rossz szót nem mondott még róla. Pedig a válás és az azutáni időszak nagyon megviselte. Rengeteget ivott. Albérletről albérletre járt. Kis híja volt, hogy akkor nem került az utcára. De tudta, ha hajléktalan lesz, akkor vége mindennek. Nem alkalmas rá, hogy az utcán éljen. Valami életosztón lakásban tartotta. Odafigyelt rá, annyira konszolidálódjék az élete, hogy legyen biztos fedél a feje felett. Ez idő alatt sem tudott neheztelni a feleségére, bármikor visszafogadta volna.

És most, hogy kicsúszott a száján ez a káromkodás, összezavarodott. Egyszerre érezte felszabadítónak és iszonyúan fájónak, amit mondott. Úgy érezte, tényleg itt a vég. A szavak ereje. A szavak, a szavak, a kimondott, elmotyogott szavak nem visszaszívhatók. Vége van, és kész. Most igazán. Vége. Vége. Egész életében a feleségének és a lányainak élt. A felesége két gyönyörű lányt szült neki. Jól megvoltak, mindent kívártak az életben, amit kellett. Lakást, autót, telefont. Türelmesen, szerényen éltek. Szorgalmasan dolgoztak éjjel-nappal, sokszor hétvégén is. Minden évben el tudtak menni nyaralni, egy-egy hétvégén étteremben vacsorázni. A tenyerén hordozta őket.

Egy éjjel rosszul lett, a neje kihívta a mentőket. Ettől kezdve minden más lett. Szélütés, lebévult a fél oldala. A felesége megutálta, egyre többször szólt hozzá ingerülten, durva undorral. Miután leszálalékolták, örökre eltűnt a családi idill. Csak húzta a lábát, koslatott, botladozott, kapkodott mindenféle munka után, de senkinek nem kellett. Hosszú idő után egy kis boltban talált nyugalmat, munkát, egy kis pénzt, de akkor már a nejeének szeretője volt, válni akart. Elfelejteti, hogy valaha szerették egymást, együtt küzdötték végig fél életüket. Miután jól felhergelte magát, és rendesen nekikeseredett, valamit motyogott megint, mintha beszélne valakihez, de elhallgatott, mert az, akinek mondta,

mintha csendre utasította volna. Felállt, kivett a hűtőből még két sört, és mintha engedélyt kapott volna valakitől, meghajolt, káromkodott egy cifrát, és megint durrantott egyet.

Motyorogni kezdett megint, maga sem tudta, hogy mit. Undorodott magától. Eszébe jutott az apja. Ki nem állhatta, hogy öregkorában magában beszélt, mindig kigúnyolta érte, és most tessék, ő is ezt teszi. Megitta a sört, nem akart többet, mert félt, hogy megint úgy jár, mint akkor, mikor kimondták a válást. Aznap fél óráig a hányásában feküdt, a lánya nyitott be hozzá, ő tett tisztába mindent, őt is. Szégyellte magát. A nagyobbik lány rá hasonlított, azért szerette, a kisebbik kiköpött anyja volt, azt meg azért. A kicsi, mint az anyja, lassan-lassan elszokott tőle, csak ritkán hívta fel, akkor is inkább kért valamit. A nagy rendszeresen járt hozzá. Gurigázni kezdett, előre- és visszalökte a kezével a gyógyszeres dobozt, leesett a földre, lehajolt, felvette, jól beverte a fejét az asztal sarkába, megint káromkodott. Részeg volt. Felállt, dülöngélt, arra gondolt, elszív egy cigit, mielőtt megteszi. Csak a haverokkal szokott rágyújtani a kocsmában. Megtalálta a cigijét a konyhaszekrényben a tányérok háta mögé dobva, visszatámolygott, és rágyújtott. Nem esett jól neki, pedig nagyon akarta azt a könnyű, jó érzést, amint fiatalkorában. Azért is elszívta. Ez is megvolt, mondta hangosan, és még részegebbnek érezte magát. Kiöntötte a tablettákat az abroszra, köpött egyet a linóleumra. Ült, és elzsibbadva várt. Arra jutott, hogy az utolsó dolog, amit még akar, hogy lássa, készen van-e minden, kitett-e mindent, amit kell. Ott volt a fekete öltöny, a fehér ing, a fehér atléta, a fekete zokni az ágyon, az ágy előtt a padlószőnyegen a fekete ünnep-lőcipő és a látra szóló betétkönyv. Mindenkinék azt mondta, nem lesz itthon ma. Vagyis okosan belecsempészte a mondókájába. Egy hete mondogatja, hogy a mai napja foglalt. A nagylánya akart felugrani hozzá. Igazából őt kellett távol tartania. A haverok mindig a kocsmában vannak. A szomszédok nem igazán érdekelték, más pedig nem járt fel hozzá.

Elfordult az ágytól, s ahogy lépni akart, belebotlott a fekete, kibokszolt ünnepi cipőjébe. A radiátorban próbált megkapaszkodni, de elveszítette az egyensúlyát, elesett. A lába beszorult a radiátor és a fal közé. Mozgatta volna balra-jobbra, de az csak szorult, nem akart kijönni. Bassza meg, mondta újra, és arra gondolt, végül így is jó, itt fog megdögleni a padlón, mint egy kutya. Ki akarta szabadítani magát, pihent kicsit, aztán megint megpróbálta, de most sem sikerült. Mozdulatlanul feküdt, és elaludt. Arra ébredt, hogy fázik, és nagyon kell vizelnie. Újra próbálta kiszabadítani magát. Most sem sikerült. Tucsator megpróbálta, de nem ment. Feküdt a padlón, mint egy nagy, kiterített medve, és csak úgy a nagy semmiből megint eszébe jutott az apja, aki nyolcvanéves korában is heti egyszer lerendezte a nála harminc évvel fiatalabb bejárónőjét, aztán mindig megivott egy liter bort, s aztán mindig kiment a kert végébe vizelni. Élete utolsó napján is így volt meg. Utána megitta a liter borát, kiment vizelni az udvarra, de megbotlott, elesett, és nem tudott felkelni. Másnap ő talált rá megfagyva. Azt mondják, a fagyás valami delíriumot okoz az agyban, a testben. Ő maga azt mondta mindig, hogy egy olyan nap után ő is úgy akar majd meghalni. A nő még hiányzik, meg a szabad ég is, gondolta magában, és kiabálni kezdett, ahogy a torkán kifért. Sokára hallották meg a szomszédok, sokára kezdtek csengetni, dörömbölni az ajtaján. Kiszólt, kikiabált, és ahogy csak tudta, nagyjából elnyögte, hogy mi van, hogy nem tudja kinyitni az ajtót. Csend lett, egyszer csak senki nem dörömbölt, senki nem szólt, ő sem, csak durrogatott tovább rendületlen a tegnap esti csilis baltól. Nem tudta, sírjon vagy nevéssen.

Az biztos, hogy nem így képzelte, de igazából mindegy is, hiszen annyi ilyesféle dolgot hallani mindenhol, a tévében, a kocsmában, úton és útfélen, bizonyára csak ő gondolja, hogy valami rendkívülit eszelt ki.

Megint elaludt, az anyját látta maga előtt úgy, ahogy a tepsiben kihúzzák a hűtőből a ravatalozóban, hogy azonosítani tudja, tényleg az ő anyját fogják temetni adott időben; aztán a lányait látta, ahogy kék és rózsaszín hálóingben táncolnak az anyjuk kedvenc együttesének, a Neoton Famíliának valamelyik számára. Később a legjobb barátja úszott be a képbe, a törzshelyükön, a Békepipában vannak, amit mindig Békepinaként emlegetnek. Az öreg cigány harmonikás. Van egy harmincéves tragacsja, egy hatvanéves hangszere, és ő maga hetven. Ebben a tragacsban él, és nézi, hol milyen program van, és oda megy, ahol lehet zenélni. Imád harmonikázni. Mindig azt mondja, hogy kimúltak az úriemberek. Meg azt, hogy ha sok pénze lenne, akkor se csinálna mást, mint amit csinál, és hogy a pénzzel nem lenne boldog, viszont a harmonikája nélkül élni sem akarna. Látja, ahogy behúzódik egy sarokba, egy nagyfröccsöt szopogat, aztán előveszi a harmonikáját, és játszani kezd. Aztán odajön hozzá, és azt mondja, te, hát fúlok meg az idegtől, mit hallottam, he. Leül mellé, és mondja és mondja, és röhögnek, bosszankodnak, pletykálnak, mint az asszonyok. Mindig is irigyelte a barátját; a tragacsát, a harmonikáját, az életszeretét. Eszébe jutott az is, hogy mikor még nem húzta a lábát, józan életet élt. Bagózott, mint a gyárkémény, egy-egy este egy üveg Borsodi is lecsúszott, de presszókba, kocsmákba nem járt. Csak a feleségéhez és a lányaihoz haza. Vagy étterembe, vagy cukrászdába a családjával. Sosem értette, hogy az embereknek a kocsmákban hogyan van annyi mondanivalójuk egymásnak. Inkább élének, ahelyett hogy azokról beszélnének, akik élnek. Ezt gondolta fiatalon. Míg maga is el nem kezdett kocsmázni és inni az élet helyett.

Megint eszébe jutott az apja. Hogy sosem akart hasonlítani rá. És most ő is magában beszél, ő is megbotlott, és ő sem bírja kiszabadítani a lábát. Micsoda szar örökség, bosszankodott, és az apja nagy természete kezdte el újra bosszantani, még most is, ebben az igen kínos helyzetben. Ő maga sosem érezte igazi, tőkös férfinak magát, mert nem tudott se kurvázni, se csak azért felszedni egy nőt, hogy dugjon egy jót. Melák, szőrös képű, nagy tenyerű ember volt, igazi nagy természetű férfi képét mutatta, de nem volt az. Néha az ágy mellé készített egy adag papír zsebkendőt, nyögött kettőt, utána ledobta a szőnyegpadlóra a zsebkendőt, a fal felé fordult, és elaludt. Bezzeg a harmonikás. Úgy tudott kefélni, mint a nyúl.

Nem tudta, mennyi ideje feküdt a földön, de éktelen lármára ébredt. Felemelte a fejét. Egy tűzoltót látott az ablak előtt, aki éppen készült betörni az ablakot, de amikor meglátta őt a kigúvadt szemével, úgy döntött, nem töri be az ablakot. Túlságosan közel volt hozzá, s félt, hogy az ablak alatt fekvő embert megsebzik az üvegszilánkok. Elkezdte hát kivágni az üveget. Mikor sikerült kivágnia, benyúlt az ablakon, belülről kinyitotta, és belépett. Mint egy úrhajós a holdra, a tűzoltó úgy lépett a harmadik emeleti garzonba. Segített kiszabadítani a beszorult lábat. Mentőt kell hívti, mondta, valószínű, hogy csak zúzódás, de meg kell röntgenezni.

Fájt a feje, rosszul volt, jó lenne hányni egyet, gondolta. De váratlanul, úgy, ahogy volt, felkapták, és levitték a lépcsőn. Egy másik tűzoltó vitte utánuk a fekete ünneplőcipőt. A szomszédok sorfalat álltak nekik: mamuszokban, otthonkákban, mackóalsókban és -felsőkben.

Lent az egyik mentős megkérdezte tőle, hová készült. Csak nem az esküvőjére? S máris megbotlott? Nem válaszolt, csak bámult maga elé, mint délelőtt a konyhaasztalnál. Tudta, ha nem tud azonnal vécére menni, a mentőbe fog behánytani, és oda is huzogozik. Úgy érezte, ő a legnagyobb lúzer a városban.

CSENDER LEVENTE

SZILÁRD PAPA

Laci kicsapta a zsalugátért, nyújtózott egyet a reggeli fényben, bevert egy kávé, vette a futónadrágot, a terepfutó cipőt, a kutya pórázát, és suhant ki az utcán, be az erdőbe, fel a hegyre. Az út közepén futott, mert félt az útszéli ároktól. Ez a félelem korábban akkora rejtély volt előtte, hogy meg kellett fejtenie. Járt pszichológushoz, de nem sikerült közelebb férkőzni az árok titkához. A pszichológus, miután kudarcot vallott vele, ajánlott egy utaztatót, aki visszaviszi őt előző életei valamelyikébe, hogy vele talán sikerül megfejteni, hogy miért félt minden vizesároktól. A mestert Lestyánnak hívták, nevénel komolyabb arcot viselt, gallér nélküli fehér ingben ült a fal mellett, amikor megérkezett hozzá Laci. Lestyán mester elmesélte, hogy az ő mestere a Himalája oldalában lakik, és simán átnyúl a falon, ha a teásfazekat a szomszéd szobában felejtí. Lestyán mester nem mutatta meg, hogy megtanulta-e a falon átnyúlás mesteriségét a himalájai mesterétől, de Lacit egy füstölős, gyertyafényes, tibeti hangtálás zenés szobában jádekö ágúra fektetve jól megutaztatta, és lerántotta a leplet a titokról. Kiderült, hogy Lacit a középkorban belefojtották egy vizesárokba. Azóta tudja, hogy miért félt az ároktól, és nyugodt. Mindig az út közepén fut, és ennyi. Az első igazi tavaszi reggel a legjobb idő felfutni a kutyával Dobogó-kőre, és tudni a félelem okát, ez volt maga a szabadság. Egyszerre volt kint és bent, fent és lent.

Evelin a gyerekekkel lassabban ébredezett. Csörgött a mobilja, az anyja hívta, Annuska, hogy megjött a nyugdíja, és fel kellene venni az automatából, ha lenne szíves átgurulni hozzájuk minél hamarabb, nehogy valaki megfejje az automatát, netán traktor után kösse, ahogy a híradóban is látta, hogy a románok Svájcban elhúztak egy automatát. Az kéne még, hogy valami román elvigye a nyugdíját. Meg azt is mondta Annuska halkan, hogy a férje, Szilárd is elég rosszul van.

Laci feldobva érkezett vissza a Kevélyről, sokkolta, hogy az anyósáékhoz kell mennie, vitatkozott Evelinnel, hogy jó, tényleg megbeszélték, hogy átmennek hozzájuk, de megfélekedett róla, és egy ilyen szép napot ezzel agyoncsapni kár lenne, de végül a családi békéért belement. Mondta, hogy jó, hívd fel, ha várnak ebéddel, akkor átme gyünk. Várták. Végül is már április volt, és még nem járt náluk. Nem locsolta meg telefonon se az anyósát, mint az előző évben.

A Touareg nyugodt eleganciával hasított az M0-son. A gyerekek aludtak a hátsó ülésen. Akkor se ébredtek fel még, amikor befordultak Dabason a Tél utcába. Annuska, az anyós kihozta a bankkártyáját a kapuba, de nem lépett ki, mert vagy négy éve nem lépett ki a kapun, mióta nyomást érez a fejében, azóta félt kilépni a kapun. Miután Evelin levette a nyugdíját az automatából, és visszaértek, Annuska elhaló hangon közölte, hogy a férje, Szilárd nem bír felkelni vagy két hete. A gyerekek közben a hátsó ülésen felébredtek, de egyik sem akart bemenni a nagyiékhoz. Mintha érezték volna, hogy valami nincs rendben. Nagy sírás-rívás kezdődött. A nagyobbik azért, mert hat év alatt nem érte olyan élmény, hogy a nagyszüleinél van, a kicsi azért nem, mert a nagyobbik nem. Hát így. Evelin ígéretet tett nekik mindenfélet, hogy Mártonkának lesz bent „Thomas, a gőzmozdony”-os póló, Angélnak meg „Hello Kitty”-s táska. Annuska abban élte ki a nagymamaságát, hogy rendelt internetről ruhákat a gyerekeknek. Egykilónyi Haribo

gumicukorral nagy nehezen beimádkozták a gyerekeket. Annuska húslevessel várta őket. Laci az apósához ment be először. Szilárd az ajtó mögött feküdt a kanapén. Sápadt volt, tekintete, mint egy akvárium üvegén kibámuló halé. Lacinak eszébe jutott a keresztapja. Ő, mikor így nézett ki, már mindenkitől köszönt el. Szilárd azt mondta, hogy két hete gyengült le, és hogy március tizenkettőike óta egy csepp alkoholt se ivott. Laci gyorsan számolt fejben. Ez pontosan egy hónap és egy napja. Ilyen nem volt az előző harminc évben. Tényleg nagy lehet a baj.

– Orvos látta már? – kérdezte az anyósát Laci. Szilárd a fejét rázta. Kéne hozzá orvost hívní, mondták ketten is Annuskának. Na, akkor elszakadt Annuskában a fonál, dobbantott puha, bojtos papucsával, és kifakadt, hogy bezzeg ő négy éve haldoklik, vele senki nem foglalkozik, és azzal a lendülettel kiszaladt a szobából. Laci a sztorit ismerte, Annuskát is, ezért nem röhögte el magát.

Indulás előtt Laci benézett még Szilárdhoz, aki mondta neki búcsúzásképpen, hogy vett könyveket száz forint per darabért, válasszon. Laci kiemelte a Gyöngéd barbárokát a könyvek közül. Még vagy háromszor elmondták, hogy orvost, hétfőn reggel rögtön, hogy bemegy a doki a rendelőbe, azonnal hívják. Aztán magukhoz vettek négy sült pulykaszárnyat körettel, kovászos uborkával, és hazaindultak. Búcsúzóul még Laci meghívta Annuskát magukhoz, persze többes számban.

- Majd eltemettek minket a szántói temetőben, sóhajtott.
- Nincs hely, megtelt – vette viccesre Laci.
- Nekünk már ott sincs hely – komorodott el Annuska.

Laci becsukta az ajtót, aztán kifelé menet a homokmezőn átvezető járdán, mintha abronccsal szorították volna össze a mellkasát, és a szívét belülről egy kötőtűvel megpiszkálták volna, eszébe jutott, hogy csak a felesége ne hogy kezdjen hasonlítani az anyjára, mert akkor nekik végük. Igazából az döbbsentette meg, ahogy Szilárd beszélt Annuskáról. Miközben minden mozdulata, története valamiféle lassan emésztő egymás iránti gyűlöletről szólt, minden mondatában nagyon féltette Annuskát. Nem magát, aki haldoklott, hanem a feleségét, aki már négy és fél éve, valójában leginkább makkegészséges volt. Laci elhessegette a gondolatot, nem, az nem lehet, a felesége nem akarhat hasonlítani az anyjára, a pszichológusa is megmondta már neki, hogy ő nem az anyja... Így ültették be a gyerekeket a Touaregbe, mindkettő megtömvé játékkal és ruhával. Hazafelé Szalóki Ági Gingalló gyereklemeze ment, és elég nagy csend volt az autóban.

Két nap múlva sógora hívta Lacit Angliából, egy étterem fekete mosogatójának mélyéről, szakadozó vonalon, veszett dühvel és kétségbeeséssel, hogy miért nem veszik fel azt a rohadt telefont. Apámat elvitte a mentő, kiabálta. De jó, így talán nőttek az esélyei, mondta magában Laci, és már hívta is Evelint, rövid telefonos konzultációt tartottak, hogy ki vesz fel kit, ki marad a gyerekekkel, és azonnal indultak a ceglédi kórházba. Útközben Laci arra gondolt, hogy ezek az emberek már legalább tíz éve halottak, lehet, hogy korábban is azok voltak, de annyi ideje ismeri őket, azóta biztosan. Ezt még odafele nem mondta Evelinnek. Inkább arról beszélt, hogy az apósával még azért nagyokat beszélgetett volna jó nyári fröccsök mellett, mert arra még nem kerítették sort, csak többször elképzelte, ahogy. Akár láb nélkül is. Vele ellenre egy fedél alatt, ha úgy alakulna, el is tologatná egy kocsihoz az udvaron, míg ezt anyósával elképzeltetlenné tartotta. Evelin meg mesélt arról, hogy az apjából valamiért a jót őrzi, azt, aki nagy és erős, aki őt vándortáborba viszi, akit minden gyerek szeret és csodál, és ő örül, mert az az ő apukája, aki a nyakába veszi, és úgy viszi az óvodába. Persze azt is őrzi, akit a kapu előtti árokból szedett ki részegen, és vitt haza, és aki elé odaállt, mikor nekiment az anyjának, de ezek valahogy eltörpültek a jó emlékek mellett. Meg hogy a törés akkor történt, amikor a fatert megválasztották igazgatónak tavasszal, és ősszel közölték vele, hogy bocsi, de Pocolka elvtárs lesz az igazgató, aki-

nek köze nincs az oktatáshoz, de jó elvtárs, be kell nyomni valahová. Pedig milyen szép lett volna, ha harminchat évesen igazgató lesz. Kiérdemelte volna, három csapatot edzett, versenyekre járt, majdnem minden sporteseményt, ami helyi vagy megyei szinten volt, azt ő szervezett. A kollégák, gyerekek imádták, és akkor jött Pocolka elvtárs, és vége volt. Még próbálkozott újságírással, hívták a Ludas Matyihoz, ami akkor egymilliós példányszámban jelent meg. A Pest Megyei Hírlaphoz is hívták, de Annuskának nem tetszett az újságírói pályája, ő tanárhoz ment feleségül, mondta, nem egy vándorfirkászhoz, s Szilárd a családi béke kedvéért kihagyta a ziccereket, amik aztán lassacskán elfogytak. Jött a pia, és vitte lefelé. Húsz év delírium, tíz év vegetálás, s már el is érte a nyugdíjkorhatárt.

A ceglédi kórház felé menet arról beszélgettek, hogy a lányok a férfiban az apjukat keresik, és Evelin is az apját látta Laciban. Csak őt sokkal erősebbnek hitte, olyanak, akit nem tör össze az élet. Ennél a pontnál Laci elhagyta az ereje. Kicsit be is dühödött, hogy addig azt hitte, hogy önnönmagáért szereti a felesége, ő nem akar apapótlék lenni. Közben meg kellett szakítsák a beszélgetést, mert megérkeztek a ceglédi kórházba, ásványvízzel és gyümölcslével betárazva.

– Belgyógyászat, negyedik emelet 412-es szoba, ablaknál – mondta a recepciós. Ott feküdt Szilárd, pontosan, mint otthon két nappal korábban, de nem sokkal jobban. Talán nem annyira volt sárga az arca. Az ablak talpán egy tálca, abban vagy öt üres véres zacskó, a hatodik épp csöpögött bele. Az ágy végén egy táblácskára ki volt írva, hogy a beteget ne etessék, ne itassák. Szilárd megismerte a lányát meg a vejét. Szája cserepes volt, de a humora nem hagyta el. Azon poénkodott, hogy a vizet annyira soha életében nem kívánta, mint akkor, ott. Meg hogy megnézte, mi van odaát. Hosszú szünet következett. Elkomorodott az arca. Hamarabb kellett volna abbahagyni az ivást, sóhajtott fel a plafont nézve. Kimentek, megkérdezték az orvost, hogy mire jutottak a vizsgálatokat követően. Az orvos elmondta, hogy egyelőre nem tudják, de azt látják, hogy nagyon alacsony a vörösvértestek száma, azt, hogy miért, nem tudják. A vérében gyakorlatilag nem volt vörösvértest. Valamitől leállt a képzés.

Napokig csöpögtették Szilárdba az életet, aztán valami csoda folytán elindult a régi motor, lassan újra termelni kezdett a szervezete. Amikor már biztos volt, hogy nem patkol el, írták a zárójelentését. A túlsúlyfolt kórházban nem tartottak bent fölöslegesen beteget. Szilárdot is küldték haza, hogy otthon lábadozzon. A többi majd a háziorvos elintézi. Délután háromkor indult el vele és még nyolc emberrel a betegszállító kisbusz, fél négyre Dabason lehetett volna, de mivel ő lakott a legközelebb, őt hagyták utoljára Este tizenegyre értek a kapu elé. Annuska már édesen aludt a pehelypaplan alatt, nem hallotta, hogy csengetnek. A betegszállítók letették Szilárdot a kapu elé, s a kisbusz elviharzott. Üldögélt Szilárd a gyom közt, mondta magában, hogy kint is van, meg bent is, fönt is, meg lent is, odaát is járt, meg itt is, jól is van, meg nem is. Mindenesetre volt mit átgondolni az éjszaka alatt a kapu előtt, azon az ismerős árokparton. Józan volt, kicsit fázott is, de nagyon jólesett újra élni.

NOVÁK
ZSÜLIET

PUPEK PISTI CIGÁNY AKAR LENNI

– Nem maradhatunk sokáig – figyelmeztettem Pistit. Ellentmondani bármilyen órült ötletére nem mertem már két hete.

Akkor kapta a hírt, hogy az édesapja fogságba esett. Megsebesült.

Próbáltam elképzelni, hogyan Pupek bácsi karja piszkos gyolccsal felkötözve lóg, netán véres vászon fedi a fél arcát, ami megégett egy tűzben, de mindez nagyon valószínűtlennek hatott. A csöndes Pupek bácsi, akinek szava simítására olyan kezes lett a mások számára oly vad fia. De most senki sem beszéli Pisti nyelvét, én is csak tanulom, néha érteni vélem, máskor azt gondolom, sohasem fogok boldogulni.

Pisti különben egykedvűen fogadta a levelet.

Már kibontva hevert Marosán bácsi pultján, mikor betértünk hozzá iskolából hazafele menet. Mintegy véletlenül ott hagyva, lengedezett az ajtónyitás leheletétől, rögtön szemünkbe vágott a beszűrődő nap pászmájában villogó papír. Marosán bácsi tett egy ujynyi bort Pisti szódája alá, úgy intett fejével a világító okmány felé. Mindketten tudtuk, honnan jött. Az a néhány levél, ami kezdetben érkezett a frontról, sohasem volt ilyen vakítón makulátlan.

Pisti leült oldalra, elolvasta, majd összehajtotta. A távolba meredve, szótlantul kortyolta gyenge fröccsét. Halott, mondtam magamban. A gondolattól rám tört a bizonyosság rideg érzése. Próbáltam az együttérzés lágyágát megtalálni a szívemben. Szánalmat, sajnálkozást vagy a Pistit féltő rémületet. Ehelyett ugyanolyan keménynek, fagyottnak éreztem magam, mint amikor a tanító adta nekem vagy neki a körmösöket. Mindenesetre nem mertem hozzá szólani. Megitta a borát, felállt, otthagya könyveit.

Két és fél napig nem láttuk.

Azt hiszem, végig tudtam, hogy Pupek Pisti vissza fog jönni. És nem azért, mert végredményben csak egy tizenegy éves kölyök volt, vagy azt képzeltem volna, ragaszkodik hozzám vagy bármi máshoz Magyarúrlón.

Egyszerűen csak nem volt miért elmennie.

Az a levél egyedül a bizonyosságot hozta el az arctalanul, történetlenül lebegő kinti időből, bizonyos értelemben még megkönnyebbülést is jelenthetett.

Szűnyogcsipésektől tarkítva, koszosan, büdösen oldalgott haza. Úgy tett, mintha semmi különös nem történt volna. Marosán sem tett szóvá semmit. Azt hiszem, ez volt az első alkalom, amikor elhittem, a vén románnak is van szíve.

Az esély arra, hogy Pupek bácsi hazatér a frontról, egyre csökkent. Csak rémhíreket hallottunk az orosz fogságról, Szibériáról, de mivel senki sem érkezett még vissza a faluba, aki elmesélte volna, mi történik egy sebesült magyarral egy orosz fogolytáborban, a legszörnyűbb suttogásoknak is hitelt adtunk. De az esély mit sem számít, ha az ember egyetlen családtagját viszik el háborúba. Így aztán Pisti a legváratlanabb pillanatokban felidézett apjától egy-egy mondatot, mesélt el régi történeteket. Mindent precízen és pontosan írt le, mintha bármikor a falhoz állíthatnám olyan apróságokkal, mint hogy akkor nem is székelykáposztát ettetek, hanem töltöttet, vagy nem is kockás ing volt a kedvence, hanem a len. Mintha az, hogy folyamatosan a fejében

volt, felidézte, megtartotta a szokásait, az úton átmenő macska után köpött a jobb válla fölött, megszerette a nyers répát, amit eztán ugyanúgy evett, ahogyan Pupek bácsi. Ingujijába törölte a földjét, és nyersen elrágcsálta. Mintha elhitte volna, hogy az emlékezet képes lehet megtartani az apját. Mintha arra az emberre, akire ilyen erősen gondolnak a nap minden percében, a féltés törhetetlen páncélt vonna. Pisti fölött pedig folyamatosan ott lebegett az árvaház ígérete, mint Damoklész kardja, de egyre kevésbé hitt Marosán bácsi fenyegetőzésének.

Minden pénteken multság volt Ella néni csúrijében.

Miután bevonultak a férfiak, sokáig nem mulatozott senki. De egy év alatt annyit öszültek és öregedtek az asszonyok, és már annyian jártak be Marosán kocsmájába először csak suttyomban, kontyalávalót venni, felhörpinteni, majd egyre inkább megnyugodni, leülni, végül pedig beszélgetni is, hogy lassan visszatért a kocsmá élete is a régi kerékvágásba, azzal a különbséggel, hogy hét óraker már nem a férfiak támasztották le a kaszát a bejárathoz, már nem ők dobták a fűbe a rossz biciklit, hanem az asszonyok. Egyre természetesebben ültek le az asztalokhoz, oldották le a főkötőiket, amelyek alatt a homlokuk felső sávja világosan csillogott. Az asszonyok növekvő száma a szomorúságból vidámságot csiholt. Az első betakarítás után pedig az egész falu egyetlen megkönnyebbült, remegő sóhajtól emelkedett meg.

Arra a péntekre hívtak Marosán bácsi a szomszéd városból egy vén dudást. Aki először fúcsának hatott egymagában, aztán ahogyan lassan a mulatozás hangja egyre inkább elnyomta a dudát, az énekszó, csujogtatás és lábdobogás pedig ragadósnak bizonyult, rendszeres vendéggé vált. Aztán valahogy nem is került szóba, hogy ez helyes vagy helytelen. Egyszerűen csak mindenki túl akart élni.

Hamarosan a falubeliek mind egy szálíg várták a pénteki multságokat. Még a falu törpéje, Ágoston Kazimír is eljárt nevetséges kis sámlijával a hóna alatt, amit újfajta hóbertjaként évek óta magával hordozott. Ő persze nem táncolt, de egyre szemtelenebbül gusztálta az asszonyokat.

Kinőttük Marosán bácsi kocsmáját. Így aztán az egyetlen erre alkalmas hely Ella néni csúrije lett. Persze az italok kimérése továbbra is Marosán joga maradt. Megegyeztek valami bérleti díjban, és folytatódott az egész a maga rendje s módja szerint. A csűr oldalához sorakoztak kaotikus egymásutánban székek, asztalok, lócák, padok, szalmabálák, Marosán losif pedig egy asztal mögött mérte a bort, vodkát, pálinkát, szódát és szörpöt. Mindenből szigorúan egyfélélt. Sok mindennel lehetett fizetni. Pénzzel, gyümölcscsel, terménnyel, tojással, dohánnyal. A tartozásokat, amiket később kifizettek, egy füzetbe vezette. A dudás egy dobogón állt, egyrészt mert úgy zavartalanabban áradhatott a fejek fölött a dudaszó, másrészt lábával ütötte mellé a ritmust. Én pedig szerettem nézni ezt az örült forgatagot, de csak messziről, nehogy engem is elkapjon egy pálinkaleheletű asszony, hogy keményen megforgasson és vezessen a táncban, mintha csak egy szalmabáb lennék, aki hajladozik az izmos női karban, de akaraterejéből csak arra futja, hogy tartsa magát, ne törjön meg a lendülettől a dereka.

Ekkor lépett mögém a sötétben Pisti, keményen megfogta a csuklómat, úgy húzott ki a csúrból. De kint nem állt meg, csak ment tovább a sötétségbe, én pedig vakon követtem. Megbotlottam, térdre estem, Pisti pedig szitkozódva állt meg és állított talpra.

– Te csak ne szentségelj itt nekem! Talán ha nem rángatnál a sötétségben ilyen örült módjára, akkor nem esnék el a saját lábamban.

– Cssszzzz – piszegett, holott egészen biztosan nem volt már senki körülöttünk, aki meghallhatta volna –, a folyópartra megyünk.

– A folyópartra? Ilyenkor? De hát minek?

– A cigányokhoz. Ott is multság van, és meg akarom nézni.

Teknő- és kosárkészítők időztek a Szamos partján. Hetekkel ezelőtt érkeztek. Addig túrték meg őket a határban, amíg ellátják a háztartásokat a szükséges áruval, ők pedig terményt kértek cserébe. Ha elfogy a munka, továbbállnak a következő faluba.

Már augusztus eleje volt, a nyár lüktetése cseppet sem hagyott alább. A Szamos vize alacsonyban állt, a meder szélén az iszap töredezettre és fehéresre száradt. Nem messze a cigányok táborától állt egy vén enyves éger. Törzse repedezett volt, amelyről tábla alakban száradt le a feketés kéreg. Szív alakú levelei szélét fűrész fogazat csipkézte. Gyakran vágunk le belőle hosszú ágakat, amely meglehetősen könnyen hasadtak, fája nyersen izgalmas sárgapiros volt, megszáradva pedig világos rozsdá, akárcsak a ruhákba kimoshatatlanul beleszáradt vér.

Felmásztunk a lombjai közé, onnan néztük a tábort. Két tűz égett. Egy hatalmas, vad tűz, ami szilajul, magasan lobogott, vörhenyes fényt kölcsönözve a sötét arcoknak és hajaknak, és egy kisebb, ahol parázs fölött forgatták az asszonyok a húst.

Följebb másztam a fán.

Sokkal ügyesebb voltam, mint Pisti, aki persze ezt sohasem ismerte volna be, tehetségemet csupán könnyű véznasággal magyarázta, ugyanakkor tudtam, hogy minden alkalommal idegesíti, ahányszor büszkén az orra alá dörgölöm kivételes képességem.

Tudtam, az éger legmagasabb pontjáról elláthatok egészen a kanyarulatig, amely az ilyen nyár-estéken vékonyan, ezüstösen csillog a holdfényben, és nem vetetnek rá árnyékot a víz fölé hajló fák. Én pedig másztam egyre feljebb és feljebb, Pisti dühös zihálása is elhalkult, csak a pattogó tűz, a vidám zsvaj és az engem körülölelő levelek surrogó zenéje hallatszódott. Egyre könnyebb és boldogabb lettem a magasságban, ahol nem érhet utol senki. Sem Pisti, sem az anyám, sem a tanító csipős palcájával, sem a csúfolódók hangja, akik szerint egy boszorkány lánya vagyok, s apám minden bizonnyal egy ördög volt, aki meghágtá őt a telihold alatt. Engem magával ragadott a fölfele örvénylő forró levegő, vitt a magasba, és úgy éreztem, az enyves éger velem nyújtózik, engem emel, bölcsőt fonnak alám friss, hajlékony ágai. Majd Pupek Pisti hangja a nevemet süvítette bele az éjszakába, aztán egy tompa puffanást hallottam, és a hátamra fordulva először azt éreztem, hogy ismét forró, halszagú bűz fog körül, a csillagok megfogyatkoztak fölöttem, majd megjelenik előbb Pisti arca, aztán egyre többen és többen, először óvatosan megböködve, majd amikor elütöttem néhány engem fogdosó kezet, már kacarászva.

A megszáradt iszap alatt, ahova estem, sikamlós, nyúlós volt a talaj. Korhadó növényektől és meszes vázak töredékeitől, hajdani élőlények bomlásától habos és bűzös. Felültem, és kicsit hátrébb csúsztam a fenekemen, hogy távolabb kerüljek az emberektől, de ekkor egy mögöttem álló csizmának ütköztem. Ekkor valaki lehajolt, a hónom alá nyúlt és talpra állított. Egy ősz öregember volt, aki tárgyalni szokott a falubeliekkel a tábor nevében.

– Puják, ha kíváncsiak vagytok miránk, mér’ nem ültök közibénk? – kérdezte.

– Ööö, nem tudom – néztem kérdően Pistire, aki úgy járatta körbe tekintetét, mint egy elejtett kis vad.

– No, gyertek, mindjárt készen van a péko. Egyetek valamit, száradjon meg kicsit rajtad a sár, aztán eridjetez haza.

Úgy mentünk közrefogva a cigányoktól, mintha csak foglyok lettünk volna. Azt hiszem, Pisti

több veszélyt látott ebben a kalandban, mint én. Leültünk a tűz köré, és friss kérget nyomtak rögvest a kezünkbe, az élő részével fölfele. Parázsból előhalászott krumplikát, csicsókát, gombát dobáltak a háncsra, majd adogatták körbe a nyársakat a hússal. Pisti a maga nyársát továbbadta nekem, a szeme figyelmeztetését pedig elkapta az öreg cigány.

- Nem dögöt eszünk, csávó, ha emiatt aggódsz.
- Mi ez? – kérdezte Pisti. – A falusiaktól nem kaphattatok húst.
- Ürge – harapott bele a vékony, ropogós combba –, ha nem kell, add tovább!
- De kell – sziszegtem Pistinek.

Kivettem kezéből a nyársat, elfeleztem a sovány kis ürgét, és odadobtam a felét Pistinek. Meglepődve tapasztaltam, hogy a hús ízes. Vízitorma és füst csípőssége érződött rajta. Pisti gyorsan eltüntette a sajtját, sóváróva nézett a kezemre, de nem szólt semmit, csak óvatosan fejtegette a hóját az egyik krumplinak.

– Nálunk egy vendég sem maradhat éhen, kölyök – nyújtott még egy nyársat az öreg. Az utolsót.

– István vagyok. Pupek István, uram – válaszolta illedelmesen.

– Úr nek ed az öreganyád, Pupek István! Hívjál csak János cigánynak, ahogy minden gadzsio szokott.

Többet nem kérdezték, mit kerestünk mi az öreg fán, miért leskelődtünk. Valószínűleg tudták, hogy úgysem tudnánk megmagyarázni. Ritkán látott, mesebeli lényeknek tűntek, akik letáboroznak néhány hétre, aztán továbbállnak. Viszik magukkal az átkaikat, bojtos papucsait, a kiszáradt iszap ereztetéséhez hasonló, kesernyés szagú bőrüket a régen nem foltozható, hasadó ruháikkal.

Udvariasan úgy tettek, mintha ott sem lennének, de minden körbeadott víz és kvasz minket is elért. Pohár nélkül, csak butykosok és kannák hosszú sora érkezett, amiből mindenki kedve szerint ihatott. Nem kivételeztek sem gyerekekkel, sem asszonnyal. Végül egy kannával felállt az egyik, mindenki szurkolt, biztatta, míg egyre feljebb emelte, s döntötte a vizet egészen magáról a szájába, míg egyre bővebb lett a sugár, és prüszkölt, nevetett alatta a férfi. Folyt le a víz a ruháján, eláztatta beszürkült ingét, barna szövénadrágja rátapadt vékony combjára, mezíttelen lába alatt ovális tócsa nőtt. Majd kiürült a kanna, és mindenki tapsolt, kurjongatott, mintha valami hőstettet vitt volna véghez, mintha kiitta volna a Szamost vagy legalábbis azt a kannát, pedig csak kifolyatta a földre a vizet, amit minimum négy kilométerről hozhattak ide a kútról. Végül mi is nevtünk ezen az ostobaságon.

Furcsán ártalmatlannak tűntek ezek a vándorcigányok, ami némi csalódást keltett bennem. A róluk szóló mesék alapján valami sokkal félelmetesebbre és veszélyesebbre számítottam.

A vizet kiöntő férfi a két lába közé vette a kannát, egyik kezével az oldalát, másik kezével a tetejét ütötte, majd furcsa, mélyről jövő göcögő hangot társított hozzá. Erre kezdett fájdalmasan ráénekelni egy fiatal lány mély hangon, mely különösen áradt ezen a száraz, forró éjszakán. Vigaszával beburkolt minket lágyan. Ismeretlen nyelven duruzsolt, a tűz körül ülők pedig könnyes szemmel bámultak az égő semmibe.

Nem szégyellték a férfiak sem könnyeiket, majd mikor már én is úgy éreztem, szétfeszít ez a megmagyarázhatatlan bánat és fájdalom, gyorsult a kannát verő kéz, egy oktávval feljebb lépett a lány, János cigány pedig sárgás harcsabajsza alatt mosolyogva, a háta mögül elővett egy gitárt. Először csak ütögette a gitár testét, majd a húrokat, aztán egy hatalmas kurjantással kezdett bele a dallamba.

Az emberek pedig megőrültek körülöttünk.

Elhajították a faháncsokat, butykosokat, a nagy tűz körül csupasz lábbal tisztították meg a terepet. Felrántott egy kéz engem is, de nem párban táncoltak, ahogyan nálunk, hanem egyedül. Járták

büszkén és szálfegyenesen, mindenki egy kicsit máshogyan, de egyszerre lüktetve. Toporogtam közöttük, léptem egy-két bátortalan kettős csárdást, ami sehogyan sem illett ebbe az örvénybe. Aztán inkább csak sétáltam az emberek között előre, tartva tempójukat, minden negyedik, ötödik lépés után pördültem egyet, és így, ha nem is voltam képes elsajátítani táncukat, legalább nem lógtam ki közülük. Minduntalan kibukott belőlem is a kacagás, mosolyogtam, tekintetemmel Pistit kerestem. Ő közel húzódott az öreg cigányhoz, kapkodó nézéssel figyelte hol a gitár nyakát fogó, hol a pengető kezét az öregnek. Összehúzott szemöldökkel itta szemeivel a látványt. Őt máshogyan varázsolta el a zene. Nem felszabadította, hanem magához bilincselte. A rabjává vált János cigány fűrgé ujjainak, amelyek varázslata egy tágas körig elért, míg csak elhallott a zeneszó.

Aztán az emberek elkezdtek kidőlni. Néhány lábat át kellett lépni azoknak, akik jobban bírták az iramot, míg végül mindenki elterült a porban, zihálva nézték a csillagokat, néhány férfi a keblére vont egy-egy lányt, egy nevetve csókolózó pár is arrébb hengeredett a bokor alá.

Csak az öreg cigány és Pisti ültek továbbra is. A cigány egy kannából vizet ivott, megtörölte kézfejjével száját, megsimogatta a gitárt, amit Pisti még mindig megbűvölve nézett.

– Taníts meg engem így játszani – kérte Pisti.

– Ugyan, ugyan, István. Bolondokat beszélés.

– Nem. Te ezt nem érted. Taníts meg. Ki tudom fizetni. Hozok nektek vadhúst. A kocsmárosnál lakom, tudok hozni bort vagy pálinkát. Bármit, csak taníts meg.

– Nem érted. Nem csak arról van szó, hogy hamarost továbbállunk. Így csak cigány tud bazse-válni. Vér nélkül nem megy.

– Akkor tudd meg, hogy bennem is van cigány vér! – erősködött Pisti. – Igenis van! Meg tudok tanulni így gitározni, vagy még jobban.

– Benned cigány? – mosolygott szüntelenül az öreg. – Csak szeretnéd.

Pupek Pisti felpattant, és ökölbe szorított kézzel rohant bele az éjszakába. Életemben egyszer, akkor láttam sírni.

NAGY

LEA

AZ EMBER NEM KOMOLY 17 ÉVESEN

I Arthur Rimbaud: Regény I

Elmondom, mi lesz, figyelj.

Nagyon jól figyelj, mert egyszer mondom el,
és mindent pontosan kell csinálnod.

Fogj egy bögrét, töltsd meg a könnyeiddel.

Nem érdekel, hogyan csinálod, gondolhatsz valami szomorúra,
akár magadba is karmolhatsz, hogy fájjon, nem számít.

Ha megvan a pohár könny, menj el annak az ároknak a partjára,
ahol akkor játszottunk, amikor te 16 voltál, én meg egy évvel idősebb.

Vegyél onnan egy sziklát, öntsd le a könnyekkel.

Ha ez megvan, keress egy tölgyfát, szakítsd le a legmézesebb virágot, edd meg, és énekelj az akácligetben.

Énekelj addig ott, míg ki nem futsz öntudatlanul abból az időből, amikorra haza kell menned.

Fontos, hogy ne szándékosan késs otthonról.

Tényleg bele kell feledkezned az éneklésbe, és rémülten érni haza háromnegyed tízre kilenc óra helyett.

Apád szigorú tanártekinettel vár majd, neked pedig őszintén, ismétlem, teljesen őszintén kell majd kérlelned, hogy ne haragudjon.

Ekkor belép majd anyád, de nem fogja a pártod, ő is összeszid. Jól figyelj. Itt kell érezned majd a haragot. Itt kell megmondanod, hogy elmehetnek a fenébe.

Ha ezen elképedtek, csavard ki apád kezéből a kéziratot, fuss ki az utcára, valahol dobd le a ruháidat, és a kéziratokat tekerd magadra, mint egy kosztűmöt.

Így gyere a temetőhöz, és ott találsz majd egy selyempárnát.
Majd *zajjal rebben a szél, hisz a város közel,*
kocsmaszagot sodor és venyigevirágot.

Én rejtettem oda azt a párnát. Találsz benne egy pisztolyt. Egy történyt. Nem tudsz löni, persze, de addigra tudni fogsz, ezt hidd el.

Aztán feküdj le aludni ott, a temető mellett, és amikor jönnek a rémálmaid, lódd őket szíven!
Véreznek majd, és a vérükkel ferd a papírruhád mélyvörösre.

Aztán menj az első szerelmed házához, és lopd el a legdrágább selyemkalapját, majd viharban gyere el vele Párizsba, és az esőt fond a hajadba.

Lopj a benzinkúton parfümöt, és hints belőle a nyakadra, egy lopott rúzst kenj a szádra.

Aztán találkozunk ott és akkor, mellém fekszel majd, és rám gurulsz, és belém harapsz,
kábulatban beszélsz és érzed, hogy a csók úgy piheg ajkadon,
akár egy kicsi állat.

Én beléd harapok és a körmöd a hátamba szántod, és ott és akkor belém szeretsz majd.
S egyszerre ajkadon is elhervad a dallam.

A MÚLANDÓSÁG KÖLTŐIHEZ

Még gőzölög vérünk az aszfalton,
 ennyi maradt belőlünk, beraktak
 egy hamvadó zsákba, s most el fognak
 égetni, semmik nem leszünk, csak egy
 marék hamu a polcon, valami
 ízléstelen porcelánedényben.

Nem látjátok, hogy ez elől futottunk
 egész életünkben, s most minden megszűnni látszik,
 semmit nem ért, semmit nem érünk mi.

Hideg van, nem fázom, jelenlegi
 véralkoholszint két ezrelék, ez
 most jó. Valaki követ, mióta
 eljöttem tőletek, itt nevet nem
 messze, hallom, ahogy csikorgatja
 fogát, meg fog ölni, hátranézek,
 nincs arca, üres szemgödreiből
 kifolyik a sötétség, meg akar
 ölni. Lassan húzza ki a kését,
 most csattogtatja az övén, és köp.
 Futni próbálok, de nincs hova, ez
 csapda volt, mint egy ragadozó vad,
 úgy tervezte meg az útvonalat.

Közelebb lép, kését gerincembe
 döfi, majd a pengét, miután két
 csigolya közé beillesztette,
 lassan elfordítja, hallom, ahogy
 ropog. Megmarkolja a hajam, és
 fejemet úgy fordítja, hogy lássam
 az arcotokat, ekkor hull le a maszkja.
 Végig én voltam az, saját magam
 prédája és gyilkosa, így lesz vég.

Izzadva ébredek, négy óra öt.
 Vérzik a szám, elharaptam nyelvem.

ÓMAMA

Hitetlenül álltam Isten háza előtt.

Álarcot viselt mindig, mikor éjjelente
ellopta ómama hátrahagyott szecessziós asztalkáját.

Mikor először találkoztunk, zengett az
ég, talán valamelyik Szent épp bort fejtett ki
odafent, vagy az Isten állatkertjében két
szarvas akasztotta össze álarcos agancsát.

Ők sem sejtik, hogy hamarosan minden megszűnik létezni.

Minden atom ellened fordul.

Minden apró sejt a haldoklásod kívánja,
ereidben megalvad a vér, és csend lesz.

Visszatér minden abba az állapotba, amelyikre teremtve
lett, majd több millió év múlva valaki más él ezen a földön,
és ők nem fogják érteni, miképp került ide ómama szecessziós asztalkája.

Hitetlenül állok Isten háza előtt.

ÖDIPUSZ SZEME, AQUATINTA, 33x49 CM

RŐHRIG ESZTER

A MÉHEK KÖNNYEI

A kovácsoltvas kapu elektromosan nyílt, két szárnya lassan kitért, és ő szinte súlytalanul emelkedett fel a lépcsőfokokon, mintha vinné tovább a befogadás lendülete. A szoba a magasban a térre, a templomra, a parkra, a Vieux Colombier utcai manzárdokra nézett. Dolgozni jött ide, meg azért, hogy a megkeresett pénzből néhány napig éljen és írjon.

A Quartier Latin és a Saint-Germain-des-Prés negyed láthatatlan határvonalán húzódott az a Szajná a parkkal összekötő utca, ahol megszállt. Az ablakból a szürke eget látta. Ha ő nem is, de volt, aki e palota előtt látta elmenni a Nobel-díjas író, *a szürke esőkabátos árnyalakot*. Éva tudta, hogy itt lakik a közelben, olykor szinte hallotta a lépseit, érezte a lélegzetét, ám a művész mereven elzárkózott a közönségtől, fordítóktól, elemzőktől, nem vett részt író-olvasó találkozókon és nem adott autogramot.

Egy ismerőse, Mikael, néhány éve kiállt a Szajna-parton emelkedő Francia Tudományos Akadémia elé, és felolvasta kiáltványát, amelyben sürgős nyelvreformot követel, hogy ebben a ma már soknemzetiségű országban az idegen ajkúak könnyebben tanulhassanak meg franciául. Amikor legutóbb találkoztak a Saint-Germainen, a Café Flore-ban, Mikael elmondta, hogy a manifesztum óta egyetlen lapnál sem közlik írásait, elvesztette a munkáját, éltető közegét, kénytelen volt eladni régi játékokat kínáló standját a Saint-Ouen bolhapiacon, kiköltözött Párizs környékére, de lassan az ottani lakbérét sem tudja kifizetni. Nyitott legyen-e az író vagy bezárkózó, erre a kérdésre sem találta a választ.

Éva az Eiffel-toronyhoz ért, és megállapította, hogy csak a szél és a gyorsbűfék körül sétáló növendék patkányok járhatnak ki-be szabadon. Minden oldalról üvegfallal kerítették körül, és kizárólag az ellenőrzőkapukon áthaladva lehetett bejutni a város leghíresebb nevezetességéhez.

Munkája végeztével kiment a repülőtérré Ericért, és innentől fenekestül felfordult az élete. A Saint-Germain negyedben, ahol laktak, a művészek és a tudósok kezdettől fogva az apátság védelmét élvezték. Itt élt Manet, Auguste Comte, Sartre és Beauvoir.

A túlsó partra nem akaródzott átkelniük. Nemhogy a túlsó partra, az utcájukon túli világra sem kíváncsoztak, mert úgy érezték, hogy a múlt, jelen és talán a jövő is egyetlen idősíkká toluva lüktet körülöttük, mint egy mágikus rózsavonal, kiegyenesített labirintus. A rózsavonalat Éva találta a mellettük lévő Saint-Sulpice-templomban, majd e láthatatlan szálát letette lakhelyük, a palota kovácsoltvas kapuja elé, és követni kezdték. Egy nap eltértek az útmutatástól, és átkeltek a Szajnán a túlpartra. Betértek Bossettihez, köszöntötték az alkalmazottat, aki korábban is mindig kiszolgálta őket. Eric a férfi változatlanul piros arca, kidülledt szeme láttán megkérdezte, hogy jobban van-e. A férfi zavarba jött, és először elhárította az érdeklődést. Azután megeredt a nyelve, és elmondta, hogy súlyos cukorbeteg, bármikor meghalhat, nem ő lesz a legidősebb halott a temetőben. (*„Je ne serai pas le plus vieux mort dans le cimetière”* – talán ha ideírja a mondatát, nem enyészik el ő örökre.) De nem panaszkodik – szólt, mert szép élete volt, mindent megkapott, amire vágyott.

Másnap megkeresték a mindenki előtt nyitva álló Képzőművészeti Akadémiát. A díszcsarnokban kék, cirádás öntöttvas oszlopokon nyugvó üvegtetőn ömlött be a napfény. Évának az az érzése támadt, mintha itt nem is lennének ajtók, annyira szabadon járhattak-kelhettek, a növendékek alkottak, vagy munkáik kiállítását készítették elő. A rajzkabinetben megbarnult, időfoltokkal szennyezett üres papírokon fáradt arcú, szép antik isteneket, varrása fölé hajlól feleséget, a festő Ingres mogorva önarcképét nézegették szótlanul... Keserű, elégedetlen élet, durva vonások, nehéz elképzelni, hogy ő festette a nagy Odaliszkot. Kimentek a gondozatlan kertbe, ahol mindenhol összehordott antik kövek, híres szobrok gipszmásolatai heverték rendetlen összevisszaságban. Eric arról álmodozott, hogy egyszer majd a környéken található sok-sok galéria egyikében lesz kiállítása. Éva elképzelte azt a nyár végi napot, este nyolc óra van, még csak nem is alkonyodik, a metafizikus szénrajzok rézsútós fényben sötétlenek a hófehér falakon, a festő minden képét megveszik, elköltöznek a tengerhez, a dűnék mellé, és ott maradnak örökre.

Egyik üvegezett kalickából léptek a másikba. Eric azt mondta: „Elviszlek valahová, amit neked találtam.” Beléptek a galériába, amelynek belső tere zavarosnak tűnt. Az ajtó mellett egy laptopja fölé hajlól lányka. Tőle jobbra egy terem nyílt, amelyben lexikonlapokból összerótt, viasszal bevont függöny lógott az ablaktól távol. Ormótlannak, túlméretezettek tűnt, a fény megtört a méhviason. Gyorsan kijöttek innen, de észrevettek egy csigalépcsőt, mellette méhviassza mártott tollak heverték, *Ikarosz* címmel. Amikor ezt meglátta, Éva rögtön menni akart, nem tetszettek neki a megsárgult babérlevelekhez hasonló tollak, de Eric nem engedte, föltuszkolta a lépcsőn. Virágillat, mézíz, színek, zümmögés... Bársonyos tapintású méhviassz... a nyár lüktetése, a nap fénye, ambrózia, a gyertya könnyei, templom csendje, tömjénillat... Azt olvasta, hogy a méhek háromszázötvenezer kilométert repülnek, mire egy kilónyi méhviasszhoz szükséges alapanyagot összegyűjtenek. A méhviassz tökéletesen szigetel, de közben mindig készen áll a megsemmisülésre. Az egyik installáció kőporból készült maszkot, a művész méhviasszba mártott ujjbegyeit, a művelet közben a papucsára csurrant viaszcseppeket ábrázolta. A maszk vörös száját szétnyomott ecetfatermések alkották, a címe pedig *Savanyú csók* volt.

Egy franciákrémre emlékeztető, hófehér tárgy egyszerű megjelenése ellenére meghökkenette, miután elolvasta, hogy gézlapokból, sóból, kerámiaporból készült.

A gézlap, az seb, a gézlap, az vér, az vasíz, a gézlap, az fájdalom, könny, álmatlanság, a gézlap, az óraszám, másodpercmutató, a gézlap itatóspapír, sebkötő, a gézlap lezár, szigetel, meggyógyít. A tengeri só, az víz, napfény, az párlat, vérben oldódva mar.

Átlépett a helyiség végében kialakított apró moziterembe. Baloldalt öt-hat papírvékony kőlap támaszkodott a falnak. A néhány perces film a tengerparton készült, lassú hullámok között két piros nadrágos lábszárát és két kezét látott. A két kéz vékony kőlapokat mártott lassan, egymás után a tengerbe. A hullám mozgása szakadatlan, és minden vízbe merítéskor más hullám, más frekvencia érte a kőlapot. A tenger érintése csak ezen a filmen hagy megjeleníthető nyomot. Éva rájött, hogy ez a kiállítás az alig érzékelhető, lehetetlen finom érintkezésekről szól. A dermedt méhviassz megőrzi, a tenger magával ragadja és elmosza az érintést.

Éppen elmenőben voltak, amikor megszólította őket a kis nő, aki látszólag a laptopját bújtá. Kiderült, hogy ő maga a művész. Éva megkérdezte tőle, melyik a kedvence, mire a méhviasszba vont enciklopédiafüggönyre mutatott. A nagynya lapokra szedett, ezeroldalas lexikonjából készítette a méhviasszba mártott függönyt, de néhány helyre nem csepegtetett védőréteget. A védtelen sorok Roland Barthes *Töredékek a szerelemről* című idézetgyűjteményének idézetei. Éva odament a függönyhöz, de nem látta jól a hangyabetűket, a viaszalan részeket végképp nem találta meg. Írt Emmának, kérte tőle a szerelmes mondatokat, de választ nem kapott. Miért

betűzgessen Roland Barthes-idézeteket a viaszfüggönyön? Ott volt Eric. Sem függöny, sem méhviasz nem védte meg tőle. Előző nap a közeli Café des Beaux-Arts-ban jártak. Amikor odajött a pincér, Éva tüstént megkérdezte, hogy „Ugye ide szokott járni kávézni Patrick Modiano?” Amire ezt a választ kapta: „Je ne peux pas vous dire.” „Mit mond?” kérdezte Eric. „Azt, hogy nem mondhatja meg”, válaszolta Éva. „Hogy tehetted?”, méltatlankodott a társa. „Beállítás ide vadidegenül, és se szó, se beszéd letámadod a személyzetet, szép lassan kell szóba elegyedni velük, és esetleg mellesleg megkérdezni... mész mindennek neki, mint egy vaddisznó...”, vetette a szemére Eric.

Éva körbenézett a kávézóban. Régi plakátokon szecessziós rajzok, ürmöst, bort, pezsgőt és más francia termékeket reklámoztak száz évvel ezelőttről, máshol apró, vidéki zsánerképek lógtak a falakon. Mennyi művész szürcsölhette itt a kávéját, miközben elméláztak azon, hogy a festőakadémia mellett hogyan lehet ennyi ízléstelenséget kiakasztani. Mégis mintha ebben a kis kávézóban megállt volna az idő.

A Simrane márkájú indiai sálat az utcájukban pillantotta meg egy lakberendezési bolt kirakátaban. Rögtön rámutatott, hogy nagyon szeretné, de társa tovább húzta-vonta, mondván, hogy erre nincs idő, siessenek már, most a legjobbak a fények a fotózáshoz. Hónapok múlva derült ki, hogy azért nem engedte, hogy bemerjenek az üzletbe, mert a vörös-arany dzszipuri mintás sál akkor már a bőrdíjében volt, díszcsomagolásban.

Abban a múlt időben, amelyben most vagyunk, kiléptek a kávézóból, és elindultak a Saint-Germain-templom mögötti Delacroix-múzeumba. Meredeken fölfelé emelkedő, barnára festett falépcső vezetett az emeletre. Egyszer csak megpillantották a *Madeleine a sivatagban* című képet. A név és a helyszín kirángatta őket ebből az enteriőrből, és támpontok nélkül kizuhantak a 19. századi romantikából. A sivatag nem látszik, talán az arcra vonatkozik, a kendőzetlen, sivatagos arcra. A nő félig lehunyt szemén, enyhén összezárt száján szerelem, agónia, szenvedély és az elmúlás egyszerre érződött. A fehér, sárga, szürke, piros szín elegye, mint fátyol vagy vékony viaszréteg vonta be az arcát, amely az orgazmus, a halál vagy a misztikus szeretet titkát rejtette. Baudelaire kedvenc képe volt, azt azonban ez a költő sehogy sem értette, mire vonatkozik a sivatag szó, ha egyszer az arcon kívül más nincs a festményen. A Madeleine-fejjel – ahogy Delacroix nevezte – maga a festő nem volt elégedett, a festési technikával meg különösen nem, írta a naplójában.

A délutáni fények bekúsztak a lépcsőfeljáró félhomályába. Eric elővette a fényképezőgépét. Fotózni kezdte a lépcső alján álló Évát, aki karikába hajlította a testét, színes ruháját, léte lendületét. Más helyszíneken folytatták a fényképezést, előbb a hídnál álltak meg, a víz felszínén redőződő fényeknél, majd egy udvarban, a kapurácsba kapaszkodó napsugaraknál.

Úgy érezték, semmi nem úgy alakult, ahogyan eltervezték, Eric nem rajzolt, Éva ugyan írt, de a szerkesztő visszaküldte a szövegét egy idézet kíséretében: „... a költői leleményben a méheket utánozd, melyek nem úgy hozzák el a virágot, ahogy ráleltek, hanem viaszt és mézet készítenek belőle valamilyen csodálatos vegyítéssel.” (Petrarca, 1334. április 11-én – Kardos Tibor fordítása)

Gyertyák könnye, viaszcscepp, templom csendje, tömjénillat. Éva többször visszatért a Saint-Sulpice-templomba, a rózsavonalhoz és a Delacroix-falfestményhez. A bibliai tanítások nem érdekelték, sem a pásztor, aki fegyverét is eldobva, pusztá kézzel rontott az angyalnak. Fejjel megy a falnak ez a hülye, az angyal mozdulatlan, mintha nem is venne részt a tusában, minden ütést kibír, nem bántja, talán még védi is ellenfelét.

Olvasott egy félmondatot arról, hogy a córdobai katedrális egyik stallumán a Jákobbal harcoló angyal csábítóként jelenik meg. Az angyal csakis nő lehet, Éva is így érezte. A birkózók egy-

másnak feszülő lendülete szerelmi aktushoz hasonló. Az angyal magához rántja a férfi lábát és testébe mélyeszi az ágyékát. Az angyalszárnyak a test ringatózó mozgását követik. Test a testtel összeforr, soha nem ereszt el ez az ölelés, gondolta Éva.

A Vieux Colombier utcához értek. Méhek zümmögtek a fejében, orrában narancsvirág édes illatát érezte, és akkor észbe jutott a néhány soros vers: *Du feu en oranges / toi la langue inconnue des anges / mon amie ne me laisse pas / continuer cette baisse-là / dans mes rêves / des dieux...* Ízek, színek, hőérzet, narancsvirágillat a Luxembourg-kertben. Narancsszínű tűz, narancsízű csók, angyalok ismeretlen nyelvéen szól az egyik, istenek mély álmába zuhan a másik.

Amikor majd hazatér, egy Attila úti könyvtárban talál három fűzött füzetet a méhekről és a méhviaszról. Majdnem száz éve jelent meg magánkiadásban, a szerző rajzaival, aki az első világháborút követő szibériai hadifogságban, papír, ceruza híján, a méhek szorgalmával, fejben írta meg a könyvet. Éva lesz az első olvasója. A kiszáradt, megsárgult lapok széle azonnal szétporlad, amikor felvágja őket. A tápláléktól eltelt méh testhőt termel, a méhviasz a méh testének izzadmánya. A *méh és lakása* című kötetben a szerző egy teljes fejezetet szentel a méhek lelki tulajdonságainak, és egy személyes megfigyelését is megosztja az olvasóval.

„Valamelyik ősszel, betelelés után, egér surrant be egyik méhcsaládom lakásának meg nem szűkített röpnylásán. A méhek hamarosan észrevették a betolakodó idegent, mert az mindössze csak két keretet tudott keresztülrágni. A rágás okozta zajra figyelmessé lett méhek megbontották a még valószínűleg nem teljesen tömött méhcsomót, és leszúrták az egeret. A szúrástól megdagadt hullát nem bírták a röpnyláson kivonszolni, noha a deszka éles széléhez tapadt szőrszálak bizonyossága szerint ugyancsak akarták volna. Okos koponyácskájuk értésükre adta, hogy ha otthagyják a hullát, az nemcsak a légjártat zárja el a lakásban, hanem bomlásnak indulva annak levegőjét is megfertőzi, ezért előrelátóan elvonszolták azt onnan, és az egész testet viaszfelülettel vonván be, hermetikusan elzárták, s a következő tavaszon is teljesen ép állapotban találtam meg a kaptár bal sarkában.”

Éva lassanként elosztogatta a pénzét, a testét, a lelkét, az érzéseit. Utolsó párizsi estéjükön több pohár bor után Eric azt kérte, hogy nyissák ki az ablakot. Utána azt, hogy lépjenek ki rajta. Bizonygatta, ellenőrizte, széles a párkány, bőven elférnek rajta. És menjenek át kívülről a másik szobába. Őrült, gondolta magában Éva. Azért kockáztassa az életét odafönt, a hatodikon, hogy aztán újra visszajöjjön, ide, ebbe a bírhatatlanságba, ahol semmi nem jó, ahol nincs más, csak a sikertelenség és a szerelem? Igyanak még a borból, a Száraz Harmóniából. Tetszett neki a bor neve, ez a paradoxon. Semmiképpen nem várja meg, amíg elszárad, inkább repül innen, hogy előbb szétfolyó, majd felszáradó nedvesség legyen mindaz, ami marad utána.

BODA MAGDOLNA

APÁM HALMAZÁLLAPOTA

már nem karcolsz
nem sebzed meg az időt
sem a teret
maradsz mozdulatlan
örökre merev

a régi fotón még egymás mellett
de távolabb már nem is lehettünk volna

sose hittél bennem
aztán már én sem

halmazállapotod
a kétkelés

látlak minden éjjel
borostásan fekszel
egy időkapuszulában

én meg magamban
a szavak árnyékában
ugrásra készen

ANYÁM

mindig is két élete volt
az egyik amitől félt
a másiktól nem tudta hogy placebo

nem vet árnyékot
ahol az árnyékot várnod
ott csak fényesség

mindig át kell kísérni egyik
létből a másikba
mint vakot a zebrán

van emléke a fájdalomról
apám hentestenyere
még ég az arcán

most puha párnán ül
csontját összetartja a béke

kezén egyre több a májfolt
egyre közelebb látja a távot

AZ EPERFA ALATT

bokámnál kiégett fűcsomók
ülök a ház előtti padon
vagy csak gondolom

holnap összekötözöm a retket
és a zöldhagymát
kifejtem a borsót
vízzel töltött dunsztosüvegbe
gyűjtöm a krumplibogarakat
kitakarítom a tyúkólat
fölsöpöröm az udvart
és számolom a napokat
figyelem mikor jönnek értem

a csend most olyan mint a kút
fedetlen
arcom tükörképe nem válaszol
de látom a vízen
a fönny szálló repülőgépet
átlóvi csíknyíllal az eperfa ágait
minden bennem volt már régen
a boldogság és a bánat is
csak folyton egymásba kenődtek
mint lekvár a vajás kenyérbe

holnap is itt ülök
a ház előtti padon
tudom

és nézem ezt a száraz fűcsomót

AHMED
AMRAN

AJÁNDÉKOM

Úgy kezdődött, hogy abban az évben sem esett az eső, kifogyott a falu kútja. Az elvetett magok a keskeny hegyi teraszokon kiszáradtak, feljöttek a talaj felszínére, kicsipkedték őket a madarak. Az emberek és az állatok egyre nehezebben viselték a szomjúságot. Az öregek, akik valaha kecskéket legeltettek, arra emlékeztek, hogy a falut körülvevő hegyek egyikének oldalán van egy szikla, amely körül mindig nedves volt a talaj, zöld volt a fű, még az ilyen száraz években is, mint a mostani. A pénteki ima után a falu népe a mecsetben maradt, és erről beszélt. Tanácskoztak. A végén kiválasztottak néhány istenfélő, ügyes kezű embert. Azzal bízták meg őket, hogy próbálják meg kiasni a víz gyökerét, küssé kiszélesíteni a lent rekedt víztároló nyakát. Az istenfélő, ügyes kezű emberek mellé néhány fiatalembert is kijelöltek, akik a munka nehezebben, az istenfélők iránymutatásai alapján segédkeznek majd; apám volt az egyik fiatalember. A kiválasztás után az imám esőkérő fohászba kezdett. Becsukott szemmel könyörgött, s az imádkozók áhítattal ismételték szavait. A fohász hangja a falu minden zugába behatolt. Hallották az otthon maradt nők, gyerekek és a falut körülvevő hegyek.

Az istenfélő, ügyes kezű emberek között volt kettő, aki már elzarándokolt Mekkába, és Medinában felkereste és megsímitotta a próféta sírját. A két ember szabad kezet kapott a munkában. Óvatosan kezdték a kaparást, miközben imákat mormoltak. Az mondták, hogy vigyázni kell a vízzel, mert az hirtelen irányt változtathat, és akár visszafelé, a föld belsejébe is menekülhet, ha nem jól bánunk vele, ha nem a megfelelő tisztelettel viselgetünk iránta. A víz élőlény, isten teremtménye ugyanúgy, mint mi vagyunk. A harmadik napon már annyi víz szivárgott a felszínre, hogy abból az istenfélő emberek inni tudtak. A negyedik napon már a fiatalemberek is tudták ízlelni a szikla levét. A hatodik napon a kifolyó víznek egy kis gyűjtőmedencét kellett építeni. A kis medencét körberakták kövekkel, belülről agyaggal, kívülről pedig mésszel kötötték össze.

A következő pénteki ima után bejelentették az áldásos hírt. Az imám kitért arra, hogy hat nap alatt készült el a kis vízforrás, mint ahány nap alatt Isten megteremtette a világot. Ez egy újabb bizonyosság a kételkedők számára.

A falu öregjei számba vették a családok létszámát és életkorát. Meghatározták, hogy melyik családnak mennyi víz jár. A vízhordás rendjét és felügyeletét néhány fiatalemberre bízták.

Hangyaút rajzolódott ki a falu és a hegyoldal között. Éjjel a kis fáklyákat látva olyan volt az út, mintha szentjánosbogarak szállták volna meg. Nappal inkább a nők mentek vízzért a gyerekeik kíséretében, naplementétől reggelig a férfiak.

Ahogy valaki hazavitte a neki járó vizet, szólt az utána következőknek. Az a ház boldog volt, ahova bekopogtak, akár éjjel, akár nappal.

Apámnak feltűnt, hogy aznap délután egy ugyanolyan öltözetű lány merít vizet, mint aki már délelőtt ott járt. Megkérdezte a guggoló lánytól, hogy miért jött vissza, amikor már megkapta családja részét.

– Most a szomszéd öregasszony részét viszem.

Oldalra nézve, csendes hangon válaszolt az anyám.

Apám elkísérte a kardamonzöld ruhás lányt a faluba, hogy bizonyosságot szerezzen, két ember magasságnyi távolságra ment előtte, ahogy ez illik. Útközben apám sokat kérdezett, anélkül, hogy hátrafordult volna. Anyám néhány kérdésre válaszolt, csendes hangon, röviden.

A falu szélén az öregasszony már várta a vizet. Apám megbizonyosodott róla, hogy a zöld ruhás lány igazat mondott. Elnézést kérve felajánlotta, hogy leveszi a vizes edényt a lány fejéről. Ahogy apám megfogta a vödör fülét, egy pillanatra összetalálkozott a két szempár.

Apámtól egyszer megkérdeztem, mi volt anyám szemében az, ami megfogta őt. Apám elmosolyodott.

– Fiam, a szemnek nem kell valamilyennek lennie, hogy valakit megfogjon, egész életre hívjon. Nem kell, hogy bizonyos alakú, méretű és színű legyen. Én nem anyád szemét vettem feleségül, hanem őt. Sokszor nem értem a kérdéseidet. Ezeket az iskolában tanuljátok, fiam?

Apám tehát nem válaszolt, de a végén visszakérdezett. Olyat, amire nem tudom a választ. Ha belegondolok, apámnak igaza van. Nem vesszük észre, de valójában szinte diktálják nekünk, hogy milyen a rabul ejtő szem, és hogyan néz ki a szép nő. Ráadásul számokat és arányokat is adnak hozzá. Paraméterezve van a nő és a férfi is. Ezekben a paraméterekben a belső, a lélek, a természet, a jóság, a kedvesség, a becsületesség, az önzetlenség és a hangszín nincs benne. Az nincs benne, ami a valós élet mindennapjaihoz fontos. Apám vélhetően anyám lelkét látta a szemein keresztül. Apám nem is anyámat, hanem a lelkét vette feleségül.

A szomszéd öregasszonynak fehér színű tehene volt. Anyám kérés nélkül mindig segített Negyme gondozásában, fejte, etette és itatta. Volt, amikor az öregasszony szólít anyámmal, hogy menjen át, mert a tehén nyugtalan, rugdalózik fejés közben. Anyám ilyenkor átment, a tehén megnyugodott. Az öregasszony egy kis tejet, kis írótküldött anyámmal, és néha-néha egy kis füstölt vajot.

A két szempár esküvője után fél évvel a faluban megjelent az öregasszony fivére, aki a hegyek túloldalán, egy kis faluban élt. Szomorú volt az arca. Azt mondták, hogy nemrégén meghalt a felesége. Három napig maradt a faluban, a negyedik nap reggelén az öregasszonnyal, annak holmijával és tehenével útnak indult a távoli faluba. Anyámnak adta romjának kulcsát.

Anyám egy héten keresztül csendben sírt. Apám látta ezt, de egy tehén egy vagyombba került. Anyám családja szegény, árván nevelkedett apámnak semmije nem volt. Apám akkor még napzámosi fizetéséből nyögte az esküvői tartozásait. Megszülettünk, a helyzet még nehezebb lett.

Ötéves lehettem, amikor apám az egyik falubeli barátjával elhatározta, hogy a szomszéd országba utazik, munkát keres, szerencsét próbál. Anyám egy héten keresztül sütötte a füstölt marhavajas pogácsát. Két év után apám hazajött a barátjával. Némi pénzt, két teli bőröndöt és három vastag takarót hozott haza.

Az érkezése utáni hetedik napon apám a barátjával elindult a hegyek túloldalára, a szerdai piacra. Másnap délelőtt a hegy oldalán lehetett látni, amint két férfi lassan ereszkedik a falu irányába. Felismertük őket: apám és a barátja volt. Külföldről hozott fehér öltözetük ragyogott a nap fényében.

Messziről úgy látszott, mintha szamarat terelnének maguk előtt. Éhes gyomrunk sok piaci finomságban reménykedett. Anyám felment a tetőre megnézni apám jövetelét, megszámlolni

hátra lévő lépteit, a szemeivel útját egyengetni, a tűző naptól megvédeni, lelkével fehér felhőt irányítani a feje fölél. Szemét a naptól védve, a látást könnyítve, anyám a jobb kezéből napellenzőt formált, és a homlokához helyezte, mint a tisztelgő katonák. Anyám nem tudta levenni a tekintetét a hegycsúcsról. Szüksítve a távolságot, a lapos háztető közepéről a széle felé lépkedett lassan. A szeme továbbra is a hegycsúcsra meredt. Féltem, hogy leesik. Felé szaladtam, és megfogtam zöld ruhája végét.

A faluban mindenki tudja, hogy anyám hangja egész életében soha nem szűrődött ki a házból, kivéve azt a napot. Akkor a tetőről azt kiáltotta:

– Fiam, az nem számár, hanem a Negyme.

Azon a napon az egész világból eltűnt az öröm, hisz annak egésze anyámba költözött.

Este apám elmesélte, hogy az öregasszony, aki a testvéréhez költözött, meghalt a távoli faluban. Halála után a testvére piacra vitte a tehenet eladni. Két hónapja járt vele minden szerdán a piacra, de senkinek nem kellett a vén tehen. A végén a piac hentesének ajánlotta, de a hentes rágós húst nem akart árulni. Apám külföldről érkezése napján hallott erről, de nem akarta anyámat szomorítani. Nem akarta ezt a bizonytalan hírt anyámmal megosztani, hogy ne érezzen szomorúságot. Elutazott hát a dolog végére járni. Amikor Negyme a piacon meglátta apámat, odabújt és dörgölődött hozzám. A találkozásnak csak egyféle vége lehetett: megvenni és hazahozni.

Apám a szoba egyik sarkában ült. Mesélés közben a szűk családi körben előrenyújtotta lábát. Anyám a szokott csendjében kis meleg vízzel és maradék marhavajjal masszírozta apám fáradt tagjait. Egyszer arra lettünk figyelmesek, hogy anyám könnyei hullnak apám lábára. Megállt a szó és az időkerék. Apám anyám felé nyújtotta jobb kezét, megfogta az állát, felemelte, finoman maga felé fordította, és azt kérdezte:

– Mi a baj, életem ajándéka?

Anyá csak annyit mondott, hogy nincsen baj, örömeiben sír. Sok neki ez a boldogság. Messzi földről épségben hazajött a férje, gyermekei apja, lerótta tartozását, ami eddig a család vállalt nyomta. Itt ül körben három lánya és két fia. A kamrában gabona van és liszt, az alsó házban sorakozik a száraz fa. Ráadásul Negyme is visszajött, teljesen a miénk lett. Felemelte kezét az ég felé, és szíve hangján hálát mondott. Mi utánamondtuk szavait. Aznap este nem aludtunk, úsztunk a boldogságban.

Két hónap elteltével alig lehetett ráismerni Negymére. Eltűntek a kiálló bordái, telítődött a pófája, simább lett a bőre, a szemeiből eltűnt a zavar, elválasztódott és rendeződött a fehér és fekete. Negyme gyönyörűbb lett, mint valaha. A szemmel verés ellen anyám a Koránból idézeteket sodort, és Negyme nyakába akasztotta. Ez volt Negyme nyaklánc.

Anyám már hajnalban fejte a tejet, és egy kivájt, széles tökedénybe öntötte. Az edényben szándékosan hagyott egy kevés tegnapi savót. Utána egy Y alakú faágra akasztotta a tökedényt. Hagyta pihenni a tejet, majd kezdte rázni előre-hátra. Először lassan, végül gyorsan. Időnként kiszedte a tej felszínére gyűlt vajdarabokat. Ezeket egy kisebb tökedénybe helyezte. Négy hét után az összegyűlt vajat anyám megfűstölte. Fűstöléskor görögszénafüvet dobált a tűzre. Ez tette az ő fűstölt vaját egyedivé. A fűstölt vaj apám szerint nem romlik meg soha.

Késő délelőtt még egyszer meg kellett rázni a tejet. Addig kellett, amíg író nem lett belőle. Egy keveset rakott félre nekünk, a maradékot az ebédidő előtti kéregetőknek szánta.

Ebédidő előtt jöttek a gyerekek a megszokott mondandóval, amivel régen én is jártam az öregasszonyhoz:

– Isten áldjon titeket, és őrizze teheneteket. Anyám kérdezi, hogy tudtok-e adni nekünk egy kevés írózt az ebédhez?

Odanyújtották az üres edényt, öntöttem a gyönyörű fehérségből. Amikor megfordult a gyerek, utána szóltam:

– Ne igyál belőle útközben! A végén kilötyögteted.

Nekem is mindig ezt mondta az öregasszony. Igaz, én csak nagyon keveset ittam belőle.

Az élet engem messzire, a Duna-partra sodort. Hosszú-hosszú idő után látogattam haza a kis családommal. Késő délelőtt értünk a faluba. Pihentünk, kicsomagoltunk. Szóltak, hogy készen van az ebéd. Körbeültük a sok finomságot. Az évek múlásával szélesebb lett a kör, de anyám és apám már hiányzott belőle.

Magam mellé ültettem kisfiamat, bátorítottam, hogy nyújtsa a jobb kezét, tépjen a báránycombból. A kisfiú zavart volt és fáradt, azt mondta, hogy nem éhes.

Mondtam neki, hogy legalább idd meg ezt a kevéské író. Fiam, ez Negyme családi írója, amiről sokat meséltem neked. Hirtelen kimerevedett minden körülöttem. Mintha a családi filmet valaki megállította volna, s csak én és a kisfiam mozognánk benne. Egymásra néztek, kezük a levegőben állt meg, ott, ahol Negyme neve elhagyta a számat. Feszültséggel telt meg a levegő, önfeláldozóra vártak. A fivérem szólalt meg:

– Testvérem, az az igazság, hogy ez bolti író, de nagyon finom. Kóstold meg!

– Micsoda? Bolti író a mi házukban?

Felháborodásomon, dühkitörésemem magam is csodálkoztam. De az agyam nem akarta befogadni a valóságot, melyet néha maguk alá gyűrnek az emlékek.

Testvérem folytatta:

– Anyám halála után Negyménket apám gondozta, nem is engedte át ezt másnak, kis részben sem. Apám ezt anyám hagyatékának érezte. Édesapám halála után Negyme furcsán viselkedett, nem evett semmit, nem ivott egy cseppet sem, agresszív lett, harapott, öklelt és erővel rugdosódott. Mi, felnőttek sem mertünk a közelében lenni – magyarázta a testvérem. A többiek közben moccanatlanok maradtak.

– És volt szívetek a piacra vinni, eladni, feldaraboltatni? – kérdeztem. Sós és keserű lett a szám íze.

– Nem, testvérem. Nem vittük piacra, nem adtuk el, nem daraboltattuk fel. Negyme apám eltávozása után a tizedik napon egyszerűen meghalt. Azóta bolti író veszünk, nem olyan finom, de más tehén íróját egyelőre nem tudjuk meginni.

Senki nem evett tovább, szórványosan, illedelmesen mindenki a falhoz húzódott vissza. Az ebéd magára maradt a szoba közepén.

Mindenki ugyanazt a filmet nézte. Ki könnyedén, ki nehezen küzdött az emléktengerrel. Mindannyian azt láttuk: anyám kardamonzöld ruháját, a két szempár találkozását, csendes anyánkat, küzdelmes életű apánkat.

Késő délután megfogtam a kisfiam kezét, és átmentem vele a ház udvarára, Negyme volt lakhelyére. Kinyitottam az új vasajtót. A tetőt azóta megmagasították, a falak fehérre meszelve, a helyiség üres és hűvös. Az egyik polcon a füstölt marhavaj készítéséhez való tökedények sorakoztak, a helyiség távoli sarkában az Y alakú faág állott.

*FILIP
TAMÁS*

SOUND

Félmokot vetít körém valaki.
Jó, hogy a földön fekszem, még
eltévednék a színpompás szürkületben.
Távol egy fesztivál zajlik éppen,
idáig ér az önkívület. A sound
lehetne ágyúzáj is, de biztosan
nem az. Pedig tart a háború,
amely nem kezdődött el soha.

ZENE ESŐRE ÉS VÉGTAGOKRA

Ugye van itt egy belső ruhatár,
ahol a legszebb kabátokat őrzik?
Akkor az enyém jó helyre került,
könnyebb is kabát nélkül rohanni,
amikor légitámadás van.
A szakadó eső húrjait pengeti
lendülő karom és lábam.

EGY RÉTRE

A vállig érő fűből egyszer csak
nagy, aranszínű gurigák születtek.
Aztán egy éjjel valaki elgurította őket.
Az új fű bokáig ér, nem tudnak
elbújni benne a szerelmesek.
(Minden ismerős itt, de
minden ismerős idegen. És
a pillanatok egyre rövidebbek.)

MINDJÁRT, LEBEGVE

Akar a fekete özvegyem lenni?
Legyünk forró csókok a máglyán?
Erről is beszélni kell most,
hogy végre ereszkedünk.
Mennyei szellőkhöz nem
illett volna e kérdés.

Addig is, amíg megválaszolja,
főzön valamit nekem,
legalább gondolatban.
Tudom, az éghez közelebb
átszellemültebb voltam, de itt
a földközélemben mindenki más.

Mindjárt elszaladok pezsgőért,
lebegve, mint a gyertyaláng.
Maga is hallja, ahogy
a boldog enzimek között
fölkacagnak a molekulák?

KIHÁTRÁLÁS

Minden lépésben elalszik valaki,
pedig ágyúszónak
hallom a szívverésem.
És nem tudom se betakarni,
se felébreszteni őket.

Nem lehet minden
vértanú boldog,
csak akinek már
valamit felolvastak tőlem.

Igen, eretnek vagyok,
és igazam van.
Hitvitában vérzik
az öklöm és a szemhéjam,
pedig maszk van rajtam,
pont olyan, mint az
arc, mely alatta van.

HALADÉK

Mind a zsák mélyén vagyunk,
megy a halál ötven túlórája, míg
zötykölődünk egy hideg platón.

Örülj, hogy nem látod a föld
színéről eltörölt táj fölött
lebegő fagyott mosolyt, meg
a holdkóros hóhér kardcsapásait,
ahogy leskalpolja a házakat.

És megy tovább, mint egy óra,
amely egyre ijesztőbben ketyeg,
és tudod, hogy halálpontosan jár,
csak azt nem, hogy mennyi az idő,
mert mutatói nincsenek.

MURÁNYI ZITA

CSIPESZ

tegnap tényleg itt járt a tavasz
 Budapest utcáit fürdették langyos tócsatengerek
 az ősze gondoltam mennyivel ravaszabb
 Párizsban a fák hegye talán már ki is rügyezett
 a Szajna mentén sorakozó harmonikásokra
 ottjártunkkor a part kövein
 kisebb zsibvásár bontakozott ki máshova
 nem érdemes menni és a Duna ikertestvérét fölveri
 egy régi sanzon a kuplé nevét
 is beütöttem a Google-ba rokonságban állnak
 bár utóbbi szöveges meghatározója a csipkelődés
 mely dallama felolvadt a tehetetlen víztömeg fájdalomában
 láttam magam a zöldes tükörben lehetnék
 dinnyehéj vagy fázós almacsutka
 még nem ért utol a süllýedés
 kabátomra omlott a tavaszi fák levélzuhataga
 itt alkudni kell mondták nem akartam venni
 semmit a tavasszal most szívesen
 kezdenék alkudozni halkán kérdezem mennyi
 lesz az újjászületés egyáltalán meg tudom-e fizetni
 nagykabátos kánikulában zúgó fejjel
 már megfogalmazódott bennem hogy leveszem
 a cipzárt engedtem le és nem nem a halál neszez
 a körém bástyázott téllal harmonikáztak a műanyag csipeszek.

KIRÁLYLÁNY

nekem az a kiskirálylány aki a 2-es villamospálya
 korlátján inkább olyan mint Wilde Boldog
 hercegének szobra mintha a boldogság árnyékába
 fogódkodna a fekete vasba belekarmol a melankólia
 a koronáját szeretem nézni rajta a fekete háromszögeket
 ahogy alatta az a sovány fekete test
 meggörnyed körülötte nem öregszenek meg
 a Duna fölél emelkedő meredek hídpillérek
 a háta mögött a kilométeres üveg
 amire piros betűkkel írták ki hogy Turkish Airlines
 megremeg ha repülőgép helyett felhőnyi cukorsüveget
 koccint meg madárszárny az olyan mint egy mennyei bebocsájtás

az ülés maga a tehetetlen várakozás gyerekkoromban én is
ott ültem a tűzijáték fényeiben fürdő korlát
nemegyszer törte föl az ülepem mégis
mintha odafönn egy piros zongorán
játszana isten és aztán leeső petárdák
mártották vérbe apa nyakát
később pont ugyanott szorongatták
meg csak arra már azt mondták hogy a halál
és zsidbadt a keze pedig ha újra fölkapna a levegőbe
gondolom ahogy a királylányé olyan görbe
volt a könyöke a szíve alatt fedeztük föl a sárga nyilat
a nap szúrta a kőbe és erőt gyűjtött hozzá hogy végképp összetörje.

SZUTORISZ SZABOLCS BENCE

OKTÓBER

Aggasztó ez a zordság.
Ahogyan bevette magát a hátsó szobákba.
A sovány radiátorok egyre csak
bordáikat mutogatják,
hátha megsajnálom őket, és befűtök.
Noha rájöhettek volna már,
hogy nekem most spórolnom kell a gázzal –
nem rágódhatok azon, hogy elhagytál.
Maradnak tehát a versek,
a befejezetlenek; és az öntörvényűek,
amelyek nem adják meg magukat
a kényes szóválasztásnak.
Mert a megalkuvások végjátéka itt olyan,
akár a kérlelhetetlen fagy,
és bennem nincs könyörület.
Helyettem mégis a te csapataid evakuálják
az októberi tájat.

ELLENSÉG

Jobb is, hogy szerveim leálltak.
Hisz legutóbb, amikor felugrottam hozzád,
még gondterhelten kérdezősködtünk
egymás soványsága felől, mintha nem is sejtenénk,
hogy a tárgyak, a nálad felgyűlt mosatlan
és az általam elhordott evőeszközök,
mind egy színjáték díszletei csupán,
ahogyan a túlhajszolt ivás és a rosszindulatú
tüdőbaj is csak tünete a nagy betegségnek:
a köztünk álló, szinte ellenséges csendnek.

BORDÁS MÁTÉ

SZOMJAS, VÖRÖS SÖRÉNYŰ

Virágok vándorolnak át az inggallérról.
Nyakam vörös,
és egy hideg törülközővel csapkodom:
pipacsos rét,
ahol a kelyheket szabdaló szél
bárdját lengeti.

Ha a kislány lennék,
mindennap átsétálnék a szomszédba:
pipacsos rét,
ahol a kosarat megtölti a szél.

A házat mező karolja át,
és ujjait disznóóllá fonja össze
a telek északi részén.
Él ott egy malac,
aki a lakókkal egyidős.
Eltették, mint befőttet vagy jó bort.

A gazda csinos,
széles tengelyű kocsin érkezik.
Hosszúlábú lovai elkerítik a tanyát.
Amint isznak, elalszanak.
Fekete foltot hagynak maguk alatt.

TÚLFŰTÖTT

I.1.

Két nő biciklit cipelt a bejárati ajtóig,
és letették a lépcsőtől jobbra.
Tanga és narancssárga póló:
izzadt test, mellett egy női vázas versenykerékpár.
Az ülés bőre úgy feszült, mint zománc a kádon.

I.2.1.

Nálunk vendégeskedett egy jóképű hegesztőmunkás.
A falon lyuk, amit egy lifegő kisajtó zárt le.
A hegesztő könyékig benne.
Kitapintotta a lila bársonybélést, és a kallantyú után nyúlt.
Babrált még a bent lévő térképekkel,
és a gomb megnyomása után eltűnt az egyik nővel.

I.2.2.

Egy apró lyukba tömték be magukat szexelni.
Benyúltam a falon lévő miniatűr bársonyliftbe,
és megtaláltam a kapcsolót, amit az összefirkált térkép eltakart.
Nyilakkal jelölt az útvonal:
előszoba → *animál* → *titkos kamra*.
Lenyomtam a kapcsolót.

I.3.

Animál:

egy apró hajó lebegett a szögletes faragott óceáni tájon.
Kezemben controller, tekintetem a képernyőn.
Árkád stílusú videójáték három dimenzióban.
Megtaláltam a szexszel kapcsolatos összes ellenérzésemet.
Eljutottam a titkos kamráig,
de ott széthasadt az irányított karakter.
Egy kanapéra zuhantam.

II.

Iszonyatosan kívánom az izzadó zománcot.
Féltékeny vagyok barátnőm belső szerveire.
Sietek elpakolni a bőröndöt, beszerezni a Fedél Nélkült.
Remélem, elérem a Záhonyból érkező vonatot.
Tizennégy óra huszonnyolcra kell kint lennem az állomáson,
jeggel együtt behatolni a kabinba.